

HIRSIZLIK SUÇUNDA KORUNAN HUKUKİ DEĞERİN, SUÇUN KONUSUNUN, FAİLİN VE MAĞDURUN TESPİTİ

Determination of Retained Legal Value, the Object of the Crime, the Perpetrator and the Victim of the Theft Crime

Elif ERGÜNE*

ÖZ

Hırsızlık suçu, zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kişinin kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak amacıyla bulunduğu yerden alması ile gerçekleşmektedir. Bu suç ile korunan hukuki değer ne olduğu konusunda farklı görüşler mevcuttur. Korunan hukuki değer doğru tespiti suçun konusunun, failin ve mağdurun tespitinde de büyük önem arz etmektedir. Hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer, zilyetlik veya mülkiyet yahut hem zilyetlik hem de mülkiyet olduğu ileri sürülmektedir. Çalışmada tartışmalı hususlara değinerek hırsızlık suçunda korunan hukuki değer ile ilgili değerlendirmelerden sonra suçun konusuna ilişkin tespitlere yer verilmiştir. Suçun konusu, kısaca başkasına ait taşınır maldır. Mal kavramına nelerin dahil olduğu hususu da yine tartışmalı olmakla birlikte maddi bir değer taşımayıp, sadece manevi değeri olan şeylerin de bu kapsamda ele alınıp alınmayacağı konusunda farklı görüşler mevcuttur. Suçun konusuna dair açıklamaların ardından suçun maddi unsurlarından fail ve mağdur incelenmiştir. Çalışma, doktrindeki tartışmalar ile Yargıtay kararlarından yararlanarak derinleştirilmiş ve Alman hukukundaki benzer düzenlemelere değinerek tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hırsızlık, Korunan hukuki değer, Suçun konusu, Fail, Mağdur.

Makalenin Geliş Tarihi: 03.08.2023, **Makalenin Kabul Tarihi:** 01.09.2023.

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı E-posta: elifbekar@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6443-8392.

ABSTRACT

The crime of theft occurs when a person appropriates movable property belonging to another person without the consent of the possessor in order to benefit himself or someone else. There are different opinions about the retained legal value with this crime. The correct determination of the retained legal value is also very important in determining the object of the crime, the perpetrator and the victim. It is argued that the legal value retained by the crime of theft is possession or ownership or both possession and ownership. The object of the crime is, in short, the movable property belonging to another person. The issue of what is included in the concept of property is also controversial and there are different opinions on whether the things that do not have a material value but only have a moral value should be considered within this scope. After that the perpetrator and the victim, the material elements of the crime, were analyzed. The study is deepened by making use of the discussions in the doctrine and the decisions of the Court of Cassation and is completed by referring to similar regulations in German law.

Keywords: Theft, Retained legal value, Object of crime, Perpetrator, Victim.

GİRİŞ

Hırsızlık suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Özel Hükümler" başlıklı İkinci Kitabının "Kişilere Karşı Suçlar" başlıklı İkinci Kısımının "Malvarlığına Karşı Suçlar" başlıklı Onuncu Bölümünde 141 ve 147. maddeler arasında düzenlenmiştir. Hırsızlık suçunun gerek teorik boyutu gerekse uygulamadaki görünümü ile malvarlığına karşı suçların en önemlilerinden biri olduğu söylenebilir¹.

Suçun temel şekli, TCK m.141'de "*Zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak amacıyla bulunduğu yerden alan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir*" şeklinde tanımlanmıştır. TCK m.142 ve m.143'te suçun temel şekline göre daha fazla ceza verilmesini gerektiren nitelikli haller, m.144, 145 ve m.146'da

¹ Eric Hilgendorf and Brian Valerius, *Strafrecht Besonderer Teil II* (München: C. H. Beck Press, 2021), § 242, 1.

daha az ceza verilmesini gerektiren nitelikli haller yer almaktadır. TCK m.147’de ise, hırsızlık suçuna özel zorunluluk hali düzenlenmiştir.

Hırsızlık suçunun koruduğu hukuki değer ne olduğu konusunda farklı görüşler mevcuttur. Bu suç ile korunan hukuki değer zilyetlik veya mülkiyet ya da hem zilyetlik hem de mülkiyet olduğu ileri sürülmektedir. Malikin ve zilyedin iradelerinin çatışması durumunda nasıl hareket edileceği, hangisinin iradesine üstünlük tanınacağı tartışmalıdır. Korunan hukuki değer doğru tespiti suçun konusu, fail ve mağdurun tespitinde de büyük önem arz etmektedir.

Öte yandan hırsızlık suçu, belirtildiği üzere malvarlığına karşı suçlar arasında düzenlenmiş olup, suçun konusu taşınır maldır. Mal kavramına nelerin dahil olduğu hususu da yine tartışmalı olmakla birlikte maddi bir değer taşımayıp, sadece manevi değeri olan şeylerin de bu kapsamda ele alınıp alınmayacağı konusunda farklı görüşler mevcuttur. Çalışmada tartışmalı bu hususlar ele alındıktan sonra fail ve mağdur incelenmiştir.

I. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

A. Zilyetlik

Hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer² bakımından farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bu görüşlerden bir kısmı tarafından, hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer, “*zilyetlik*” olduğu savunulmaktadır³. Bir eşyanın zilyedi,

² Korunan hukuki değer için öğretide başka kavramlar da kullanılmaktadır. “*Suçun hukuki konusu*” için bkz. Faruk Erem, Ahmet Danişman ve Mehmet Emin Artuk, *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yay., 1997), 234; Nevzat Toroslu ve Haluk Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım* (Ankara: Savaş Yay., 2021), 136; Ege Ediş, *Hırsızlık Suçu* (Ankara: Yetkin Yay., 2021), 27. “*Korunan hukuksal değer*” için bkz. Yener Ünver, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer* (Ankara: Seçkin Yay., 2003), 145; Ali Parlar ve Selda Kutluata, *Uygulamada Hırsızlık Suçları* (Ankara: Bilge Yay., 2018), 15. “*Korunan hukuksal yarar*” için bkz. Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem ve R. Murat Önok, *Ceza Özel Hukuku* (Ankara: Seçkin Yay., 2020) 734. “*Korunan hukuki yarar*” için bkz. Erdal Noyan, *Hırsızlık Suçları* (Ankara: Adalet Yay., 2007), 40. Hukuki değer kavramı ile ilgili diğer kavramlar ve karşılaştırmaları hakkında bkz. Ünver, 58 vd.

³ Sulhi Dönmezer, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler* (İstanbul: Beta Yay., 1995), 276; Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut, *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar* (İstanbul: Beta Yay., 2021), 329; Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Yetkin Yay., 2020), 384; Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, “Hırsızlık,” *GÜHFD C.XII, S.1-2* (2008): 776; Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, *Türk Ceza Kanunu Şerhi C.4* (Ankara: Adalet Yay., 2021) 4980; Mustafa Artuç, *Malvarlığına Karşı Suçlar*

eşyanın maliki olabileceği gibi bir başkası da olabilir. Bu görüşe göre, hırsızlık suçu taşınır malların zilyetliğinin korunması amacıyla ihdas edilmiş olup, bu suç ile zilyetlik ve zilyetliğe bağlı hakların korunduğu kabul edilmektedir⁴. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun da bu yönde kararları mevcuttur⁵. Özel hukuk normları ile korunan zilyetliğin ceza hukuku ile daha etkin korunması amaçlanarak hırsızlık suçunun düzenlendiği ileri sürülmektedir⁶. Buna

(Ankara: Kartal Yay., 2007), 38; Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, *Türk Ceza Kanunu C.IV* (Ankara: Adalet Yay., 2014), 4474; Toroslu ve Toroslu, 135; Fatih Ağbaba, *Tüm Yönleriyle Hırsızlık Suçu* (Ankara: Bilge Yay., 2022), 62; Ediş, 27; İbrahim Halil Uğurlu, *Hırsızlık Suçu* (Ankara: Adalet Yay., 2010), 89; Faruk Erem ve Nevzat Toroslu, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Sevinç Matbaacılık, 1978), 628, 629; Süheyl Donay, *Türk Ceza Kanunu Şerhi* (İstanbul: Beta Yay., 2007) 217; Aykut Gönül, *Hırsızlık Suçu* Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku, Yüksek Lisans Tezi (Yalova: 2019) 6; Didem Salkaya, *Hırsızlık Suçu* Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk AnaBilim Dalı Kamu Hukuku Bölümü, Yüksek Lisans Tezi (İstanbul: 2010), 13; Emine Sümeyye Kökçam, *Türk Ceza Hukuku ile Mukayeseli Olarak İslam Hukukunda Hırsızlık Suçu* İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Malatya, 2018) 28; Mustafa Emrah Şeyhanhoğlu, *Hırsızlık Suçu* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku (Ceza Hukuku) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Ankara: 2010), 14, 15; Serkan Türkdöğru, *5237 Sayılı TCK'da Hırsızlık Suçunun, Eldede veya Üstte Taşınan Eşyayı Çekip Almak Suretiyle ya da Özel Beceriyle İşlenmesi* Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Ana Bilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (İstanbul, 2008), 59; Yılmaz Yazıcıoğlu, "Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Bazı Benzer Suçlardan Ayrımı," Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan *MÜHFD C.19, S.2* (2013): 773; Mustafa Ekinci ve Sinan Esen, *Açıklamalı ve İçtihatlı Sahtecilik, Hırsızlık, Gasp, Dolandırıcılık, Emniyeti Suistimal, Bilişim Alanında Suçlar ile Müşterek Hükümler* (Ankara: Adalet Yay., 2003), 286.

⁴ Centel, Zafer ve Çakmut, 329; Artuç, 38; Gökcan ve Artuç, 4980; Sedat Bakıcı ve Gürsel Yalvaç, *5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Adalet Yay., 2008), 16; Soyaslan, 384; Ali Kemal Yıldız, "Hırsızlık Suçu," *Özel Ceza Hukuku C.IV, Malvarlığına Karşı Suçlar* (İstanbul: On İki Levha Yay., 2018), 13; Fidan Balcı ve Seyithan Öztürk, *Hırsızlık, Karşılıksız Yararlanma ve Yağma Suçları* (Ankara: Adalet Yay., 2017), 2. Ayrıca ceza hukukunda zilyetlik kavramının, mal üzerinde malik gibi tasarrufta bulunabilme yeteneği olduğu hakkında bkz. Yazıcıoğlu, 775.

⁵ "Hırsızlık suçuyla korunan hukuki yarar zilyetlik ve buna bağlı haklardır" YCGK, E.2012/15-1358, K.2013/389, 24.09.2013; YCGK, E.2015/13-215, K.2018/37, 25.09.2018, (<http://www.kazanci.com>). YCGK, E.2013/661, K.2014/535, 02.12.2014; YCGK, E.2013/655, K.2014/515, 25.11.2014; YCGK, E.2013/661, K.2014/535, 02.12.2014; YCGK, E.2014/40, K.2014/453, 30.10.2014, (<https://legalbank.net>).

⁶ Artuç, 37; Toroslu ve Toroslu, 135; Centel, Zafer ve Çakmut, 329.

rağmen Ceza Kanunu'nun sadece zilyetliği koruduğunun söylenemeyeceği ifade edilmelidir⁷.

Korunan hukuki değer zilyetlik olduğu görüşünü benimseyenlerden bazıları, TCK m.144/1-a'yı kendi görüşlerini destekleyen bir hüküm olarak kabul etmektedir. Bu düzenleme, şu şekildedir: “*Hırsızlık suçunun; paydaş veya elbirliği ile malik olunan mal üzerinde işlenmesi halinde, şikâyet üzerine, fail hakkında iki aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur*”. Bu düzenlemeden yola çıkarak hırsızlık suçu ile zilyetliğin korunduğu ve malikin zilyede karşı suç işleyebileceği ileri sürülmektedir⁸. Ancak burada kişi, söz konusu taşınırın tek başına maliki değildir. Örneğin, paylı mülkiyette kişinin kendi payını aşan kısım bakımından hak sahibi olduğu söylenemez. Paydaş ya da elbirliği ile malik olunan mal üzerinde hak sahibi olan diğer kişi ya da kişiler mevcuttur. Bu nedenle mülkiyetin korunmadığı sonucuna ulaşılamayacaktır. Hatta bu düzenleme ile diğer hak sahiplerinin mülkiyet hakkının korunduğu da söylenebilir.

Hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer zilyetlik olduğunu savunanlardan bazıları ise, TCK m.142/2-a'nın bu görüşü destekler bir şekilde kaleme alındığını savunmaktadır. Bu düzenlemeye göre, suçun kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından veya ölmesinden yararlanarak işlenmesi halinde faile daha fazla ceza verilecektir. Kişinin ölümü ile zilyetliğin mirasçılara geçtiği⁹ ve düzenleme ile mirasçıların mal üzerinde kazandıkları zilyetliğin korunduğu ileri sürülmektedirler¹⁰.

Zilyetliğin korunan hukuki değer olarak kabulü halinde, hâkimiyet şartı ve zilyet olma iradesi aranmaksızın mirasçılar kendiliğinden zilyet sayılacağı için çelişkili bir durum söz konusu değildir. Ancak bu yaklaşım da hırsızlık suçunda korunan hukuki değer sadece mülkiyet olarak kabulü halinde sorun teşkil edebilecektir. Bu olasılıkta böyle bir durumda işlenen hırsızlık suçunda korunan hukuki değer mirasçıların mülkiyet hakkı olduğunu söylemek gerekecektir. Nitekim korunan hukuki değer zilyetlik olduğunu savunan bir görüş, hırsızlık suçunda daha fazla ceza verilmesini gerektiren bir nitelikli hal olan kişinin ölmesinden yararlanarak hırsızlığın işlenmesi halinde bu nitelikli hal bakımından korunan hukuki değer mirasçıların mülkiyet hakkı olduğunu

⁷ Jörg Eisele, *Strafrecht Besonderer Teil II* (Stuttgart: Kohlhammer Press, 2021), § 242, 8.

⁸ Soyaslan, 384; Ediş, 29; Uğurlu, 88.

⁹ TMK 599/2. Haluk Nami Nomer ve Mehmet Serkan Ergüne, *Eşya Hukuku* (İstanbul: On İki Levha Yay., 2022), 127.

¹⁰ Uğurlu, 88.

belirtmektedir¹¹. Bununla birlikte belirttiğimiz üzere bu ihtimalde mülkiyet hakkının korunduğu tespitine gerek olmadığı, ölen kişinin mal üzerinde zilyetliği sona erse dahi istisnai şekilde hâkimiyet şartı ve zilyetlik iradesi aranmaksızın mirasçılardan malın zilyedi haline gelmeleri nedeniyle bu suç bakımından yine zilyetliğin korunduğu ifade edilmektedir¹².

Bunun yanı sıra suç zilyedin egemenlik alanından taşınır malın çıkarılması ile tamamlanacağından korunan hukuki değer zilyetlik olduğunu ileri sürenler¹³ olduğu gibi mağdurunun zilyet olmasından hareketle korunan hukuki değer zilyetlik olduğunu belirtenler de mevcuttur¹⁴.

B. Mülkiyet

Bazı yazarlar hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer, “*mülkiyet*” olduğunu ileri sürmektedir¹⁵. Hırsızlık, mülkiyet iddiasında bulunmak amacıyla eşyanın elden alınması suretiyle mülkiyetin ihlal edilmesi anlamına gelmekte olup¹⁶ bu suç ile taşınır mal, bulunduğu yerden alınmasına dair olası saldırılara karşı korunmaktadır¹⁷. Mülkiyet hakkı, mülkiyet hakkının içeriği başlıklı TMK m.683’te “(1) Bir şeye malik olan kimse, hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahiptir. (2) Malik, malını haksız olarak elinde bulunduran kimseye karşı istihkak davası açabileceği gibi, her türlü haksız elatmanın önlenmesini de dava edebilir” şeklinde düzenlenmiştir.

¹¹ Centel, Zafer ve Çakmut, 330. Bir diğer görüş, henüz mirasçılardan zilyet olmadığı bir durumda hırsızlık suçunun işlenmesi halinde fiilin daha fazla ceza verilmesini gerektirecek şekilde yaptırıma bağlanmasından yola çıkarak korunan hukuki değer zilyetlikle birlikte mülkiyet olduğunu savunmaktadır (Hüseyin Eker, *Hırsızlık Suçları* (Ankara: Adalet Yay., 2014), 15.

¹² Tezcan, Erdem ve Önok, 734, dn.15.

¹³ Dönmezer, 276; Uğurlu, 89.

¹⁴ Centel, Zafer ve Çakmut, 329.

¹⁵ Thomas Fischer, *Strafgesetzbuch* (München: C. H. Beck Press, 2022), § 242, 2; Roland Schmitz, *Münchener Kommentar Strafgesetzbuch (MüKoStGB)* (München: C. H. Beck Press, 2021), § 242, 4; Eisele, § 242, 8.

¹⁶ Hırsızlık suçu, belirli bir malvarlığı hakkını yani mülkiyeti koruyan malvarlığına karşı suçlara aittir. Mülkiyet suçları temel suç olarak mala zarar verme (Alman CK 303) ve failin kendisi veya üçüncü bir kişi için malikin mal üzerindeki (varsayılan) tasarruf hakkını elde etmek amacıyla başkasına ait eşyayı malikten aldığı suçlar olmak üzere iki gruba ayrılabilir. Urs Kindhäuser and Martin Böse, *Strafrecht Besonderer Teil II* (Baden-Baden: Nomos Press, 2021), § 2, 1.

¹⁷ Fischer, § 242, 45 vd.; Tezcan, Erdem ve Önok, 734.

Benzer düzenleme, mülkiyet hakkının yetkileri başlıklı Alman Medeni Kanun (MK) § 903'te yer almaktadır¹⁸. Alman MK § 903'te yetkiler bakımından zilyetlik şart koşulmamış olup, söz konusu yetkiler zilyetliğin kaybı halinde de devam etmektedir. Aynı esas, Türk hukukunda da söz konusudur. Anayasal koruma altında olan mülkiyet hakkını, zilyetliğe bağlı tasarruf imkânı olarak değerlendirmek dar kapsamlı bir yaklaşım olacaktır. Nitekim mülkiyet hakkının sağladığı yetkiler, zilyetliğe doğrudan bağlı değildir¹⁹.

Ayrıca hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer, mülkiyet olmayıp, **“mülkiyet hakkından doğan tasarruf imkânı”** olduğu kabul edilmektedir. Mülkiyetin korunması, Alman MK § 935 (TMK m.989) ile sağlanmaktadır; çalınan bir eşyanın mülkiyetini üçüncü şahıslar iyi niyetli olsalar bile devren kazanamazlar, malik çalınan eşya üzerindeki mülkiyet hakkını kaybetmez. Alman CK § 242'ye göre (TCK m.141) korunan hukuki değer malikin, hak sahibinin tasarruf imkanındır²⁰. Sonuç olarak mülkiyet hakkı, hırsızlık ile kaybedilmemekte, fakat hırsızlık suçunun işlenmesi ile fiili olarak mülkiyet hakkının kullanım imkânı ihlal edilmektedir. Bu görüşe göre, hırsızlık suçu ile korunması amaçlananın ise, bu kullanım imkânı olduğu söylenebilir²¹. Alman CK § 242 mülkiyetten kaynaklanan yetkilerin korunması ile ilgili olduğundan belirli bir şey üzerindeki hukuki durumun ihlali belirleyici bir öneme sahiptir²².

Korunan hukuki değer mülkiyet olduğunu savunan görüşe göre, korunan hukuki değer sadece zilyetlik olarak kabul edilirse malikin kendisine

¹⁸ Bu düzenleme ile bir eşyanın maliki, üçüncü kişilerin haklarına ve kanuna aykırılık oluşturmadığı takdirde, eşyayı dilediği gibi kullanabilir ve her türlü müdahaleden uzak tutabilir. Bkz. Alman MK § 903.

¹⁹ Schmitz, § 242, 4. Bununla birlikte kanundaki istisnai haller dışında TMK m.763/1'e göre, *“Taşınır mülkiyetinin nakli için zilyetliğin devri gerekir”*. Bkz. Mehmet Serkan Ergüne, *Taşınır Mülkiyeti* (İstanbul, On İki Levha Yay., 2017), 215 vd.

²⁰ Baskın görüşe göre, hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer, mülkiyet hakkı olduğu kabul edilmekle birlikte kural olarak mülkiyet hakkının ihlali değil, mülkiyet hakkının fiili olarak kullanım imkanının ihlalinin söz konusu olduğu kabul edilmektedir. Schmitz, § 242, 4; Nikolaus Bosch, Schönke/Schröder StGB Kommentar (München: C. H. Beck Press, 2019), § 242, 1, 2. Hırsızlık ile mülkiyet kazanılamayacağından korunan hukuki değer mülkiyet olsa dahi burada kastedilen mülkiyet kavramı, eşya hukukunun özellikleri bağlamında değil, malikin tasarruf imkânı ve üçüncü şahısların müdahalesinin engellenmesi anlamındadır. Bosch, § 242, 1, 2.

²¹ Schmitz, § 242, 4.

²² Bosch, § 242, 3.

ait bir taşınır malı, zilyedinin rızası olmadan alması halinde hırsızlık suçu oluşacaktır²³. Korunan hukuki değeri sadece zilyetlik olarak kabul eden bir diğer görüşe göre, malikin, taşınır malın doğrudan zilyedinin rızası olmaksızın alması suç oluşturmayacaktır. Bu görüşe göre, bunun nedeni mülkiyetin korunan hukuki değer olması değil, suç tanımında “başkasına ait mal” ibaresinin yer almasıdır²⁴. Bununla birlikte malikin malını rehinnetmesinden sonra doğrudan zilyedinin rızası olmaksızın geri alması halinde hırsızlık suçunun oluşacağı ileri sürülmektedir²⁵. Korunan hukuki değer sadece mülkiyet olarak kabul edilmesi durumunda malikin taşınır malını rehin olarak vermesi halinde (teslime bağlı taşınır rehininde malik asli dolaylı zilyet olarak kalmaya devam ederken rehinli alacaklı da ferî doğrudan zilyet olur²⁶) doğrudan zilyet olan rehinli alacaklının rızası dışında malı geri alması halinde hırsızlık suçunun oluşmadığı sonucu ortaya çıkacaktır ve bu husus korunan hukuki değer zilyetlik olduğunu savunan bir görüş tarafından eleştirilmektedir²⁷.

C. Zilyetlik ve Mülkiyet

Bir görüşe göre, hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer, “*zilyetlik ve mülkiyettir*”²⁸. Yargıtay Ceza Genel Kurulu’nun bazı kararlarında da hırsızlık

²³ Tezcan, Erdem ve Önok, 734, dn.15; Centel, Zafer ve Çakmut, 330.

²⁴ Salkaya, 13.

²⁵ Centel, Zafer ve Çakmut, 330; Soyaslan, 384.

²⁶ Bkz. TMK m.974.

²⁷ Centel, Zafer ve Çakmut, 330.

²⁸ M. Emin Artuk, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara, Adalet Yay., 2022), 560; Mahmut Koca ve İlhan Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Adalet Yay., 2022), 674; Noyan, 40; Ahmet Caner Yenidünya, *Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçu (TCK md. 141-147)* (Ankara, Adalet Yay., 2013), 7; Parlar ve Kutluata, 15; Mustafa Özen, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara, Adalet Yay., 2021) 541; Gani Kamışlı, *Yargıtay Kararları Çerçevesinde Hırsızlık Suçu* (Ankara: Seçkin Yay., 2017), 47; Numan Dalgıç, *Türk Ceza Kanunu’nda Bir Nitelikli Hal Olarak Suçun “Bir Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağın Tahsili Amacıyla” İşlenmesi* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (İstanbul: 2022), 39; Ahmet Gökçen, Selim Erdin ve Büşra Şenerdoğan, “Hırsızlık Suçu (m.141),” *Malvarlığına Karşı Suçlar (m.141-169)* (Ankara: Adalet, 2018) 2; Veli Özer Özbek, *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı C. II, Özel Hükümler (Madde 76-169)* (Ankara, Seçkin Yay., 2008), 980; Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yay., 2020), 610; Adnan Akalın, *İslam Ceza Hukukunda Hırsızlık Suçu ve Çalınan Mal ile İlgili İhtilaflar* Ankara Üniversitesi

suçunda korunan hukuki değer hem zilyetlik hem de mülkiyet olduğu belirtilmiştir²⁹. Bu görüşe göre, hırsızlık suçu ile mülkiyet hakkı ve malikin eşya üzerinde tasarruf imkânı korunduğu gibi eşya üzerinde doğrudan zilyet olan kişilerin de fiili hakimiyetlerinin korunduğu kabul edilmelidir³⁰. Diğer yandan zilyetliğin, mülkiyetten ayrı değil, mülkiyet ile birlikte korunduğu belirtilmektedir. Böylece bu görüşe göre, zilyetlik, bu suç bakımından mülkiyetten bağımsız bir biçimde korunan hukuki değer değildir. Ancak hırsızlık suçu ile malikin doğrudan zilyet olmadığı hallerde de zilyedin hakları

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri (İslam Hukuku) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Ankara: 2006) 33; Banu Taylar, *Türk Ceza Kanunu'nda Hırsızlık Suçu* Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, (İzmir: 2010), 5; Remzi Gündüz, *Türk Ceza Kanununda Malvarlığına Karşı Suçlar* (Ankara: Bilge, 2017), 23, 24; Filiz Sayar, *Hırsızlık Suçu ve Yeni Türk Ceza Kanunu* Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Kamu Hukuku, Yüksek Lisans Tezi (İzmir: 2008) 16, 17; Mehmet Nacak, *Hırsızlık Suçu* Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı Kamu Hukuku, Yüksek Lisans Tezi (İzmir: 2013), 67; Murat Binici, *5237 sayılı TCK'da Hırsızlık Suçu* Bilecik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Bilecik, 2010), 17; Orçun Koç, *Hırsızlık Suçu* Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, (Ankara: 2019), 9.

²⁹ “Hırsızlık suçuyla korunan hukuki yarar hem zilyetlik hem de mülkiyet hakkıdır”. YCGK, E.2014/807, K.2015/341, 20.10.2015; YCGK, E.2014/248, K.2016/26, 26.01.2016; YCGK, E.2017/58, K.2017/518, 05.12.2017. Kararlar için bkz. (<https://legalbank.net>). “...Hırsızlık suçu ile korunan hukuki yarar mülkiyet hakkı ile birlikte zilyetliktir. Kanunda “zilyet” kelimesi ile “başkasına ait olma” kelimesi aynı anda kullanılmıştır. Bu şekilde kanun koyucu, iki farklı hukuki duruma aynı anda yer vererek hırsızlık suçunda zilyetlik ile mülkiyeti ayırmış, her ikisini de koruma altına almıştır...” YCGK, E.2014/159, K.2016/257, 10.05.2016, (<http://www.kazanci.com>); YCGK, E.2016/546, K.2017/70, 14.02.2017, (<https://legalbank.net>).

³⁰ Koca ve Üzülmüş, 674. Hırsızlık suçu ile zilyetliğin korunmasına gerekçe olarak eşyanın malikinin, taşınırın mülkiyeti saklı tutma kaydıyla satışta, rehin olarak verilmesinde veya sözleşmeye dayalı olarak zilyetliğinin devredilmesinde tasarruf imkânının bulunmadığı, zilyet olan kişinin bu imkânı elde ettiği ifade edilmektedir. Noyan, 41; Koca ve Üzülmüş, 675. Ancak zilyet olan alıcıya malın teslimi ile birlikte tasarruf yetkisinin hemen geçtiği söylenemez. Zira mülkiyeti saklı tutma sözleşmesinde mülkiyetin alıcıya geçişi, koşula bağlanmıştır, koşulun henüz gerçekleşmediği dönemde alıcı sadece aynı beklentiye sahiptir ve mal üzerinde herhangi bir tasarruf yetkisi yoktur. Ergüne, 586, 587. Bu nedenle henüz koşul gerçekleşmeden malın bir başkasına teslimi halinde malike karşı hırsızlık suçu işlenmiş olacaktır. Bu ihtimalde malın değeri kadar miktarın verilmesi hali ise, etkin pişmanlık hükümleri çerçevesinde değerlendirilmelidir.

korunmaktadır³¹. Nitekim TCK m.141’de yer verilen “*zilyedinin rızası olmadan...*” ibaresi³², suçla korunan hukuki değer sadece zilyetlik olduğunu göstermemektedir³³. Zira aynı maddede “*başkasına ait taşınır mal*” ifadesine de yer verilmektedir. Başkasına ait olma kavramının belirlenmesinde özel hukuk hükümlerine müracaat edilmelidir³⁴. Özel hukuk hükümlerine göre mülkiyet kime ait ise suça konu taşınır mal da ona ait olacaktır³⁵. Zilyetlik, “başkasına ait olma” kavramını karşılamaz, çünkü bir kimsenin taşınır malı zilyet olabilmesi için mülkiyet hakkına sahip olması şart değildir. Dolayısıyla buradaki başkasına ait olma kavramını mülkiyet hakkı bağlamında düşünmek gerekir.

Bunun dışında hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer hakkında literatürde farklı kavramların ortaya atıldığı görülmektedir. Bazı yazarlar tarafından korunan hukuki değer, mülkiyet ve zilyetliğin yanı sıra malvarlığı olduğu ileri sürülmüştür³⁶.

D. Doğrudan (Dolaysız) Hâkimiyet (Gewahrsam)

Bazı yazarlar tarafından hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer öncelikle “mülkiyet” olduğu kabul edilmekle birlikte “*doğrudan (dolaysız) hakimiyet, el altında tutma*”³⁷ (*Gewahrsam*)” olduğu da ileri sürülmektedir³⁸. Doğrudan hâkimiyet, bir şey üzerindeki fiili hâkimiyetin vasıtasız

³¹ Yenidünya, 7.

³² Fiilin işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında malın zilyedinin rızasının hukuka uygunluk sebebi olduğunu ileri süren görüş için bkz. Noyan, 42.

³³ Koca ve Üzülmüş, 674.

³⁴ Rudolf Rengier, *Strafrecht Besonderer Teil I* (München, C. H. Beck Press, 2022), § 242, 9.

³⁵ Koca ve Üzülmüş, 686; Tezcan, Erdem ve Önok, 741; Özbek, Doğan ve Bacaksız, 614.

³⁶ Kamışlı, 47; Parlar ve Kutluata, 15; Noyan, 22. YCGK, E.1997/22, K.1997-37, 04.03.1997 (Noyan, 40). Hırsızlık suçunun kişinin malvarlığı hakkını korumaya yönelik bir suç olduğu hakkında bkz. İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yay., 2021), 177.

³⁷ Rona Serozan, *Eşya Hukuku I* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014), 421.

³⁸ Hâkim görüş tarafından önceden korunan hukuki değer doğrudan hakimiyet olarak kabul edildiği belirtilmektedir. Fischer, § 242, 2. Bununla birlikte “*doğrudan hakimiyet*” hususunun tartışmalı olduğu, belirleyici olgusal koşullar nedeniyle var olabileceği ve ceza hukuku kapsamında korunmaya gerek olmadığı görüşü için bkz. Hilgendorf and Valerius, § 242, 1.

sürdürülmesidir³⁹. Doğal bir hükmetme iradesine dayanan hakimiyet, hem objektif olarak bir şey üzerinde fiili hakimiyeti hem de sübjektif olarak doğal hakimiyet iradesini içermektedir⁴⁰. Objektif olarak doğrudan hakimiyet, eşyayı doğrudan etkilemeye yönelik iradenin gerçekleşmesine doğrudan bir engel bulunmamasını gerektirir. Bu durumun, eşyadan mekânsal olarak ayrılma durumunda eşyanın üzerindeki kontrolün belirli bir süre sonra tekrar kazanılması halinde de geçerli olduğu toplumsal olarak kabul görmüştür⁴¹.

³⁹ TMK m.975; “Bir şeyde fiili hâkimiyetini doğrudan doğruya sürdüren kimse dolaysız zilyet, başka bir kişi aracılığı ile sürdüren kimse dolaylı zilyettir”.

⁴⁰ Hilgendorf and Valerius, § 242, 22. Örneğin bir ATM'nin usulüne uygun para çekme işlemi sonunda dağıttığı nakit para, dağıtım bölmesinde hazır bulundurulduğunda ve böylece erişim imkânı açıldığında, banka kartını ve PIN şifresini girerek bu işlemi başlatan kişinin hâkimiyetindedir. Martin Heger, *Lackner/Kühl/Heger StGB Kommentar*, (München, C. H. Beck Press, 2023), § 242, 13ee. Ayrıca doğrudan hakimiyetin, eşit birlikte hakimiyet ve basamaklı birlikte hâkimiyet şeklinde ayrıldığı görülmektedir. Volker Krey, Uwe Hellmann and Manfred Heinrich, *Strafrecht Besonderer Teil 2* (Stuttgart: Kohlhammer Press, 2021), § 1, 27. Müşterek zilyetlik durumunda, ortak hakimiyet sahiplerinden her biri diğerine karşı hakimiyet ihlali gerçekleştirebilir. Krey, Hellmann and Heinrich, § 1, 28. Basamaklı birlikte hakimiyet ise kişiler arasında üst ve ast ilişkisi olması durumunda söz konusudur. Krey, Hellmann and Heinrich, § 1, 29. Örneğin tüccar A, satış elemanı olan B'nin yazar kasayı çalıştırmasına izin vermiştir. Bir gün, kapanış saatinden kısa bir süre sonra, A kasadan bir miktar para almış ve daha sonra B'yi bu miktarı almakla suçlamıştır. A, o günkü hasılatı Alman MK ilgili hükümleri uyarınca teminat olarak bir alacaklıya peşin olarak devretmiştir. Bu örnekteki gibi kasa anahtarının sadece kasiyerde olması durumunda, henüz birlikte hakimiyet gerçekleşmemiştir. Krey, Hellmann and Heinrich, § 1, 27. A, dükkandaki malların ve kasadaki paranın hakimiyetine tek başına sahiptir. Bu nedenle B, hakimiyet sahibi değildir ve hırsızlığa ilişkin hükümler (Alman CK § 242, vd.) değil, A bakımından zimmete ilişkin hüküm (CK § 246) uygulanabilir durumdadır. Krey, Hellmann and Heinrich, § 1, 31.

⁴¹ Örneğin, evde olmayan ev sahibi dairedeki eşyalar üzerinde bu tür bir hakimiyete sahiptir. Sürücüsü tarafından park edilmiş veya bilinen bir yerde bırakılmış enkaz halindeki araba üzerinde sürücü kontrole sahiptir, ancak trenden inen yolcunun hareket eden trende bıraktığı eşyalar üzerinde kontrolünün olmadığı kabul edilmektedir. Bu ihtimalde söz konusu eşyaların genellikle demiryolunun hakimiyetinde olduğu kabul edilmektedir. Heger, § 242, 9aa. Örneğin, bir markette alışveriş yaparken A, kasada görülmemesi ve ücretlendirilmemesi için birtakım ürünleri, diğerlerinin ambalajının içine koyar. Kindhäuser/Böse, § 2, 26. A, alışveriş sepetindeki ürünlerin doğrudan hakimiyetini henüz tesis etmemiş, ancak en fazla market sahibinin bunlara erişimini zorlaştırmış, fakat kaldırmamıştır. Bu şekilde eşyanın üçüncü bir kişi tarafından önceki hakimiyet sahibinin etki alanında saklanması durumunda genellikle hakimiyet henüz kaybedilmiş sayılmamaktadır. Kindhäuser and Böse, § 2, 42.

Sübjektif olarak ise, doğrudan hakimiyet iradesi, diğer bir deyişle eşya üzerinde doğrudan etkide bulunabilme iradesi gereklidir. Bu ne bir mülkiyet iradesini (Alman MK § 872) ne de işlem ehliyetini gerektirir. Doğrudan hükmetme iradesi, işlem ehliyetinin geçici olarak devre dışı bırakılmasıyla (örneğin uykuda) ortadan kalkmaz. Ancak ölü kişide ve hayatın olağan akışına göre irade ehliyetini kaybetmiş ve ölene kadar geri kazanamamış hasta kişide de yoktur⁴².

Bu bağlamda doğrudan hakimiyet, doğal bir hakimiyet iradesi (sübjektif) ile eşyanın fiili hakimiyetini (objektif) gerektirir⁴³. Eşya üzerinde doğrudan hakimiyet kuran kişi, onu hıfzeden, muhafaza eden kişidir.

Bir hakimiyet iradesi ile taşınır eşyanın fiili kontrolü anlamına gelen doğrudan hakimiyette, fiili bir hakimiyet ilişkisinin mevcut olup olmadığı ve ilgili kişinin kontrol etme iradesine sahip olup olmadığı sosyal görüşe ve günlük hayat tecrübelerine göre belirlenir⁴⁴. Önceki hakimiyet sahibi, suçun bir sonucu olarak eşyanın hakimiyetini kaybetmiş olmalıdır⁴⁵.

Hakimiyet iradesi, genel olarak hakimiyet sahibinin kontrol etmek istediği genel bir hakimiyet alanını da kapsayabilir (örneğin evi, ticari veya tarımsal işleri vb.)⁴⁶. Bir kimsenin elinde, kıyafetlerinde, ceplerinde, çantalarında vb. taşıdığı eşyalar onun hakimiyetindedir. Bir konutta, ofiste veya iş yerinde ya da bir araçta bulunan eşya, kural olarak eşyanın sahibinin hakimiyetinde varsayılır⁴⁷. Bu koşul altında, örneğin evin posta kutusundaki posta, postane telefonundaki bozuk para, sabahın erken saatlerinde dükkânın kapısının önüne konulan mallar, bir dükkânın dışına konulan satılık mallar, evin önüne park edilen araba gibi hakimiyet altındaki eşyaların tam olarak bilinmesi gerekli değildir. Genel bir hakimiyet alanında kaybolan şeyler (örneğin, evde kaybolan mücevherler) diğer kayıp şeylerden farklı olarak hakimiyetin sonlandığı eşyalardan değildir⁴⁸.

⁴² Heger, § 242, 10bb.

⁴³ Dieter Dölling, Gunnar Duttge, Stefan König and Dieter Rössner, *Nomos Kommentar* (Baden-Baden: Nomos Press, 2022), § 242, 19.

⁴⁴ Krey, Hellmann and Heinrich, § 1, 15.

⁴⁵ Dölling, Duttge, König and Rössner, § 242, 19.

⁴⁶ Heger, § 242, 11cc.

⁴⁷ Krey, Hellmann and Heinrich, § 1, 15.

⁴⁸ Heger, § 242, 11cc.

Hırsızlık suçunda aranan unsur, eşyayı alma, başkasının hâkimiyetinin engellenmesi ve yeni bir hâkimiyet tesis edilmesidir⁴⁹. Hükmetme iradesine dayanan fiili bir egemenlik ilişkisi anlamına gelen doğrudan hakimiyet, Alman MK §§ 854 vd. maddelerinde tanımlanan zilyetlik kavramı ile eş anlamlı değildir. Bu nedenle, mirasçılardan zilyetliği için Alman MK § 857'nin uygulanabilir olmadığı durumda, mirasçılar bakımından fiilen zilyetlik söz konusu olmalıdır⁵⁰. Zilyetlik hukuki bir durumu ifade ederken, doğrudan hakimiyet fiili bir durum olarak zilyetliğin her türünü kapsamayan bir hakimiyet ilişkisidir.

Bu çerçevede korunan hukuki değer mülkiyet ve mülkiyet dışında doğrudan hakimiyet olduğu ileri sürülmektedir⁵¹. Bu nedenle konu, mülkiyetin korunması değil, “*eşyaya fiili sahipliğin*” korunması kavramı ile açıklanmıştır. Diğer yandan korunan hukuki değer, hakkın sahibi ve konusu (objesi) bağlamında bir derecelendirme yapmaktadır. Bunlardan fiili sahipliğin korunmasının bu koşulun yanlış anlaşılmasına dayandığı ve bu görüşün Alman MK § 903⁵² hükmünü takip etse dahi bu düzenlemede yer almadığı belirtilmektedir. Hakkın sahibi ve konu bağlamında derecelendirme yapmanın ise olağan yaklaşıma işaret ettiği, olağan anlayıştan farklı bir şey belirtmediği ileri sürülmektedir⁵³.

Tipik fiilin mülkiyetin korunmasından uzaklaşması, malvarlığına karşı suçlarda yanlış yorum yapılması anlamına gelecektir. Alman MK § 903 tarafından verilen yetkiler ön plana çıkarılsa dahi buradan asli zilyetliğin korunması sonucu çıkar ve korunan hukuki değer de zilyetliğin korunmasına dönüştürülür⁵⁴.

Belirtildiği üzere doğrudan hakimiyet medeni hukuk kapsamındaki zilyetlik ile aynı anlama gelmemektedir. Hakimiyetin bir tasarruf yetkisi gerektirdiği söylenemez. Ceza hukukundaki hakimiyet kavramı zilyetlik ile kıyaslandığında hakimiyet kavramının bazı yönleriyle daha dar bazı yönleriyle daha geniş bir kavram olduğu söylenebilecektir. Örneğin, doğrudan

⁴⁹ Fail eşyaya yalnızca bir kez erişim sağlamışsa ve önceden o eşyayı hâkimiyeti altında tutana karşı hukuka uygunluk savunmasında bulunuyorsa bu husus değerlendirilmelidir. Mahkeme kararının gerekçesinde, sadece failin belirtilen malları “çaldığının” ifade edilmesi yeterli değildir. Heger, § 242, 8.

⁵⁰ Heger, § 242, 8a.

⁵¹ Heger, § 242, 1.

⁵² Alman MK § 903 için bkz. dn.18.

⁵³ Schmitz, § 242, 5.

⁵⁴ Schmitz, § 242, 5.

zilyedin hakimiyeti vardır ve fakat dolaylı zilyedin ya da kanunen zilyet sayılan mirasçılarının doğrudan hakimiyeti yoktur⁵⁵.

Hâkim görüşe göre, Alman CK § 242 bağlamında bağımsız olarak korunan hukuki değer, doğrudan hakimiyet olmalıdır. Bunun sonucunda aynı konutta yaşayan ve aile mensupları arasında hırsızlıkta şikâyet (Alman CK § 77 ve 247) hususunda hem malik hem de doğrudan hakimiyet sahibi kişi suçtan zarar gören olarak kabul edilebilecektir⁵⁶. Ancak doğrudan hâkimiyet sahibi olan kişinin alternatif olarak korunması ve eşyanın üçüncü şahıstan alınması halinde örneğin, malik tek başına şikâyet hakkını geri alarak ceza soruşturmasını ya da kovuşturmasını sonlandıramayacaktır. Malikin eşya üzerindeki tasarruf hakkının bir sonucu olduğundan hakimiyetin, kümülatif olarak korunması gerektiği ileri sürülmüştür. Mülkiyetin sağladığı aktif ve pasif yetkilerin korunması sebebiyle ayrıca değil, birlikte korunması gerektiği ifade edilmektedir⁵⁷.

Malik ve doğrudan hâkimiyet sahibi olanlar farklı kişiler ise, hâkimiyet sahibi olan kişi korumasız değildir. Çünkü haklı veya haksız hakimiyet sahibine, hırsıza karşı hırsızlık da mümkündür⁵⁸ ve kural olarak malik bu durumda yeniden zarar görür. Alman CK § 247’de belirtilen şikâyet hakkı malike ait olacaktır. Hakimiyetin ihlali, mülkiyetin ihlalinin bir parçasıdır ve hırsızlık, malikin yetkilerine el koyma amacı ile işlenen hakimiyet ihlali şeklinde ortaya çıkmaktadır⁵⁹.

Bununla birlikte Alman CK § 242 ile mülkiyetin gereği gibi korunduğu, fakat malikten farklı doğrudan hâkimiyet sahibi şeklinde bir kimsenin korunmadığı ileri sürülmektedir. Bu görüşe göre, § 247 ve 248’e göre şikâyet hakkı sadece malike yahut ev sahibine aittir, kiracının böyle bir hakkı yoktur. Hukuka uygun rıza da yine malik tarafından verilmelidir. Ancak doğrudan hakimiyet sahibinin rızası varsa bu durumda, hırsızlık suçunda aranan, eşyayı alma maddi unsurunun gerçekleştiği söylenemeyecektir⁶⁰.

⁵⁵ Dölling, Duttge, König and Rössner, § 242, 19.

⁵⁶ Bosch, § 242, 1, 2.

⁵⁷ Bosch, § 242, 1, 2.

⁵⁸ Hırsıza karşı da hırsızlık işlenebilir çünkü hakimiyetin hukuken tesis edilmiş olması gerekmemektedir. Ancak hırsızlık sonucu edinilen eşyaların henüz paylaşılmadan suç ortağı tarafından alınması, başkasının malına yönelik yeni bir saldırı değildir. Heger, § 242, 12dd. Hukuka aykırı elde edilen eşyaların da mülkiyet suçlarına konu olabileceği uygulamada da kabul görmüştür. Örnek için bkz. Fischer, § 242, 5.

⁵⁹ Bosch, § 242, 1, 2.

⁶⁰ Eisele, § 242, 8.

Fiili hakimiyet olmaksızın zilyetliği de tanıyan Alman MK zilyetlik kuralları bu açıdan geçerli değildir. Doğrudan hakimiyet, ölümle sona erer; mirasçının zilyetliği vardır, ancak hakimiyeti yoktur. Keza dolaylı zilyedin de doğrudan hakimiyeti yoktur⁶¹.

E. Görüşümüz

TCK m.141’de yer verilen “zilyedinin rızası olmadan...” ibaresi, suçla korunan hukuki değer zilyetlik olduğunu göstermektedir. Ancak aynı maddede “başkasına ait taşınır mal” ifadesine de yer verilmektedir. Başkasına ait olma kavramının belirlenmesinde özel hukuk hükümlerine müracaat edilmelidir. Buna göre mülkiyet kime ait ise suça konu taşınır mal da ona ait olacaktır. Zilyetlik başkasına ait olma kavramını karşılamaz, çünkü bir kimsenin taşınır zilyet olabilmesi için mülkiyet hakkına sahip olması şart değildir. Başka hukuki ilişkiler sebebiyle de (kira, ödünç, sınırlı ayni haklar) zilyet olunabilir. Bu nedenle buradaki “başkasına ait olma” kavramını mülkiyet hakkı bağlamında düşünmek gerekir.

Taşınır üzerindeki fiili hâkimiyet, doğrudan veya dolaylı zilyetlik şeklinde ortaya çıkabilir. Nitekim TMK m.974’ya göre; “(1) Zilyet, bir sınırlı aynî hak veya bir kişisel hakkın kurulmasını ya da kullanılmasını sağlamak için şeyi başkasına teslim ederse, bunların ikisi de zilyet olur. (2) Bir şeyde malik sıfatıyla zilyet olan aslî zilyet, diğeri fer’î zilyettir”. Buna göre malik taşınır kira, ödünç, sınırlı ayni hak gibi sebeplerle verdiği taşınır alan kimse doğrudan zilyet olurken, malik dolaylı zilyet olarak kalmaya devam eder. Dolayısıyla hırsızlık suçunun sadece zilyetliği koruduğu görüşü çerçevesinde yapılacak değerlendirmede, hırsızlık suçu ile sadece doğrudan zilyetliğin mi yoksa hem doğrudan hem de dolaylı zilyetliğin mi korunduğunun açıklanmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Sadece doğrudan zilyetliğin korunduğu ve mülkiyet hakkının korunmadığı ileri sürülecek olursa kiracıdan yahut rehinli alacaklıdan veya mülkiyeti saklı tutma kaydıyla satışta alıcıdan malın üçüncü kimse tarafından çalınması halinde suçun malike karşı işlenmediği sonucuna varılacaktır. Oysa ulusal ve ulusal üstü hukukta mülkiyet hakkının öncelikle ve özellikle korunduğu, özel hukuktaki birçok kurumun (haksız zilyetlik, sebepsiz zenginleşme) da mülkiyet hakkının korunmasına hizmet ettiği dikkate alındığında malvarlığına karşı işlenen en temel suç tipi olan hırsızlıkta mülkiyet hakkının korunmadığını ileri sürmek isabetli

⁶¹ Fischer, § 242, 3.

olmayacaktır. Üstelik TCK m.141’de zilyetlikten söz edilirken bunun sadece doğrudan zilyetlik olduğu yönünde herhangi bir sınırlamaya yer verilmemiştir. Ancak Türk öğretisindeki açıklamalara baktığımızda maddede yer alan zilyetlik kavramının, çoğunlukla doğrudan zilyetlik şeklinde anlaşıldığını ve malikin taşınır rızası ile başkasına verdiği hallerde onun dolaylı zilyetliğinin esasında devam ettiği hususunun ihmal edildiğini görmekteyiz. Alman öğretisinde de mesele genellikle doğrudan (dolaysız) hâkimiyet (Gewahrsam) kavramı üzerinden ele alınmakta ve doğrudan hâkimiyet ile zilyetliğin farklı olduğu; dolaylı zilyedin zilyet olmakla beraber doğrudan hâkimiyet sahibi olmadığı ifade edilmektedir. Zira Alman CK § 242’de zilyet kavramına yer vermeksizin taşınırın bir başkasından alınması (wegnehmen) unsuruna yer verilmiş, böylece suçun malike ve muhafaza eden kimseye karşı işlendiği kabul edilmiştir. TCK m.141’de ise, durum farklıdır. Zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır malın bulunduğu yerden alınması unsuru aranmış olduğundan hırsızlık suçu ile hem doğrudan ve dolaylı zilyetliğin hem de mülkiyet hakkının korunduğunu kabul etmek daha isabetli olacaktır.

II. KORUNAN HUKUKİ DEĞER İLE İLGİLİ ÖZELLİK ARZ EDEN HUSUSLAR

Malikin ve zilyedin iradelerinin çatışması durumunda nasıl hareket edileceği, hangisinin iradesine üstünlük tanınacağı tartışmalıdır. Bu durumda doğrudan zilyet olmayan malikin, malik olmayan doğrudan zilyedin rızasına aykırı şekilde ondan taşınır malı geri alması halinde hırsızlık suçundan sorumluluğunun doğup doğmayacağı incelenmelidir.

“Örneğin, malik A kendisine ait taşınır malın doğrudan zilyetliğini, ödünç vererek veya mülkiyeti saklı tutma kaydı ile satış yaparak yahut rehnetmek suretiyle B’ye devretmiştir. A, daha sonra B’nin rızasına aykırı bir biçimde B’den bu malı geri almıştır”.

Hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer sadece zilyetlik olduğu kabul edildiği takdirde, malikin fiili, hırsızlık suçu olarak kabul edilebilecektir. Dolayısıyla verilen bu örneğe göre, fail malik olup, suçun mağduru zilyet olacaktır⁶². Bu görüşe göre, malı haczeden ya da taşınırını rehin olarak

⁶² Uğurlu, 87; Ediş, 28.

veren⁶³ ya da mülkiyeti saklı tutma kaydıyla⁶⁴ satan kimse, zilyedin rızası olmadan taşınır malı yararlanmak maksadıyla geri alırsa suç gerçekleşmiş sayılacaktır⁶⁵.

Mülkiyet hakkının daha üstün bir hak olduğu kabul edilmekle birlikte TCK m.141'in amacının zilyetliğin korunması olduğundan yola çıkarak bu görüşün savunulduğu görülmektedir⁶⁶. Aksi yorumun, malike karşı zilyedin haklarının korunmamasına sebep olacağı ileri sürülmektedir⁶⁷.

Diğer yandan hırsızlık suçu ile sadece zilyetliğin korunduğu kabul edildiği takdirde intifa hakkı sahibi kişinin rızasına aykırı şekilde mülkiyet sahibinin taşınır alması ve intifa hakkı sahibinin zilyetliğini sonlandırması halinde hırsızlık suçunun oluştuğu kabul edilecektir⁶⁸.

Öte yandan hırsızlık suçu ile sadece mülkiyetin yahut zilyetlik ile birlikte mülkiyetin korunan hukuki değer olarak kabulü halinde, hırsızlık suçu oluşmayacak ve malik bu suçun faili olarak kabul edilemeyecektir⁶⁹. Bu

⁶³ "...Rehin, alacaklı lehine bir durum ihtas etmesi sebebiyle rehin edenin bu mal üzerindeki tasarruf ehliyeti birtakım tahditlere tabi bulunmaktadır ve bu itibarla mal üzerindeki tasarruf yetisi tahdit edilmiş bulunan malik rehin almakla zilyet durumuna girmiş kimsenin veya müessesenin rızası hilafına ve faydalanmak maksadıyla bu mal aldığı takdirde eylemi hırsızlık suçunu oluşturur." Y. 6. CD, 4005/4072, 05.12.1965, "Rehnedilmiş malın malik tarafından alınmasında hırsızlık suçunun oluşmayacağı ancak eski tarihli yargı kararlarında hırsızlık olarak değerlendirildiği görülmektedir. "Rehin, alacaklı lehine bir durum ihdas etmesi sebebiyle rehin edenin bu mal üzerindeki tasarruf ehliyeti birtakım tahditlere bağlı tabi bulunmaktadır ve bu itibarla mal üzerindeki tasarruf yetisi tahdit edilmiş bulunan malik, rehin almakla zilyet durumuna girmiş kimsenin veya müessesenin rızası hilafına ve faydalanmak maksadıyla bu mal aldığı takdirde eylemi hırsızlık suçunu oluşturur." Y. 6. CD, 4005/4072; 29.06.1965; 3196/3222, 29.05.1969. Ayhan Önder, *Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 1994), 290.

⁶⁴ Dönmezer, 284; Naci Şensoy, *Basit Hırsızlık ve Çeşitli Mevsuf Hırsızlıklar* (İstanbul, Nazir Akbasan Yay., 1963), 41; Yenidünya, 30.

⁶⁵ Kubilay Taşdemir ve Ramazan Özkepir, *Hırsızlık Suçları* (Ankara, Adil Yay., 1997), 3; Abdullah Pulat Gözübüyük, *Alman, Fransız, İsviçre ve İtalyan Ceza Kanunları ile Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Açıklaması C.IV*, (Ankara: Kazancı Yay., 1981), 522.

⁶⁶ Noyan, 53.

⁶⁷ Ediş, 28.

⁶⁸ Faruk Erem, *TCK Şerhi Özel Hükümler C.III* (Ankara: Seçkin Yay., 1993), 2353, 2354; Erem ve Toroslu, 635; Uğurlu, 88.

⁶⁹ Soyaslan, 384. Korunan hukuki değer zilyetlik olduğunun belirtilmesine rağmen, failin malın sahibi olması durumunda hırsızlık suçunun oluşmayacağı görüşü hakkında bkz. Toroslu ve Toroslu, 137.

görüşe göre, bu ihtimalde hırsızlık suçundan sorumluluk doğmayacaktır⁷⁰. Dolayısıyla malikin, örneğin rehin olarak verdiği malı, rehin alan zilyedin elinden, bu kişinin rızasına aykırı bir biçimde alması halinde hırsızlık suçunun oluştuğu kabul edilemeyecektir⁷¹.

Bununla birlikte belirttiğimiz üzere malikin ve zilyedin iradelerinin çatışması hallerinde, mülkiyet hakkının, hukuken hak sayılmayan bir hukuki durumdan ibaret olan zilyetlikten daha üstün⁷² olduğu ve böylece malik tarafından işlenen fiilin, hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilemeyeceği ifade edilmelidir⁷³.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun eski tarihli bir kararında, noterde yapılmayan araç satışında mülkiyetin alıcıya geçmediği olayda, malikin aracı teslim alan alıcıdan rızası dışında alması halinde hırsızlık suçunun oluşmadığı yönünde karar verilmiştir⁷⁴. Aksi görüşe göre, aracın, malik olan satıcı tarafından zilyedinin rızası dışında yarar sağlamak amacıyla alınması halinde hırsızlık suçu oluşacaktır⁷⁵.

⁷⁰ Tezcan, Erdem ve Önok, 742; Yenidünya, 30; Sayar, 33; Nacak, 73; Binici, 25; M. Muhtar Çağlayan, *En Son Değişiklikleri İle Birlikte Gerekçeli, Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu C.IV*, (Ankara: Yetkin Yay., 1970) 298; İsmail Malkoç, *5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu (Madde 82-149) C.2*, (Ankara, Sözkese Yay., 2013), 2208.

⁷¹ Dönmezer, 283; Çağlayan, 298; Centel, Zafer ve Çakmut, 329, dn.35.

⁷² Koca ve Üzülmöz, 675.

⁷³ Yenidünya, 20.

⁷⁴ YCGK. 1995/329-3652, 5.12.1995; 1993/347-7, 5.1.1993. Noyan, 41. Benzer yönde bkz. YCGK. 10.05.2016; “Sanık ...adına trafik siciline kayıtlı aracın katılan ...'ye satışına dair işlemin 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 20/d maddesinde öngörülen şekil şartlarına uygun yapılmadığı, bu durumda taraflar arasında haricen yapılan araç satış sözleşmesi geçersiz olduğundan mülkiyetin nakli sonucunu doğurmadığı, katılandan araç bedelini alamayan sanık ...'in maliki olduğu aracı babası olan diğer sanık ... ile birlikte mülkiyet hakkına dayanarak bulunduğu yerden aldığı anlaşıldığından, sanıkların üzerine atılı hırsızlık suçunun yasal unsurlarının oluşmadığının kabulü gerekmektedir.” (<http://www.kazanci.com>).

⁷⁵ Noyan, 41; Centel, Zafer ve Çakmut, 330, dn.40; Soyaslan, 384; Hafizoğulları ve Özen, “Hırsızlık”, 775. Yargıtayın bu yöndeki eski tarihli bir kararı ise şu şekildedir: “Rehin, alacaklı lehine bir durum ihdas etmesi sebebiyle rehin edenin bu mal üzerindeki tasarruf ehliyeti birtakım tahditlere tabi bulunmaktadır ve bu itibarla mal üzerindeki tasarruf salahiyeti tahdir edilmiş bulunan malik, rehin almakla zilyet durumuna girmiş kimsenin veya müessesenin rızasına hilafına ve faydalanmak maksadıyla bu malı aldığı takdirde eylemi hırsızlık suçunu oluşturur.” Y. 6. CD, E.4005, K.4072, 29.06.1965. Bkz. Önder, 290; Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, 560, dn.6.

Hırsızlık suçunun başkasına ait taşınır mal hakkında işlenebileceği dikkate alındığında, malik tarafından bu suçun işlenemeyeceği kabul edilmelidir⁷⁶. Örneğin, mülkiyeti saklı tutma kaydıyla satışta mülkiyet bedelin tamamının satıcıya ödenmesi anına kadar mülkiyet satıcıya ait olduğundan taşınır mal, zilyedinin rızasına aykırı olarak malik tarafından alınsa dahi başkasına ait bir mal olmadığı için hırsızlık suçu oluşmayacaktır. Diğer bir ifadeyle malik, zilyetliği bir başkasına devreder ve daha sonra mülkiyet hakkına sahip olduğu malı, zilyedinin rızasına aykırı bir biçimde alırsa, malın başkasına ait olmaması nedeniyle hırsızlık suçu oluşmamıştır⁷⁷.

Bu ihtimalde hırsızlık suçunun gerçekleşmiş olduğunu kabul eden görüşü savunanlardan bir kısmı ise, TCK m.290/2'nin bu görüşü destekler nitelikte olduğunu ifade etmiştir⁷⁸. Bu düzenlemeye göre; "*Muhafaza edilmek üzere başkasına resmen teslim olunan rehinli veya hacizli veya herhangi bir nedenle el konulmuş olan taşınır malın bu kişinin elinden rızası dışında alınması halinde hırsızlık, cebren alınması halinde yağma, hileyle alınması halinde dolandırıcılık, tahrip edilmesi halinde mala zarar verme suçuna ilişkin hükümler uygulanır. Kişinin bu malın sahibi olması halinde, verilecek cezanın yarısından dörtte üçüne kadarı indirilir*". Dolayısıyla muhafaza edilmek üzere başkasına resmen teslim olunan rehinli veya hacizli yahut herhangi bir nedenle el konulmuş olan taşınır malın, bu kişinin elinden malın sahibi tarafından rızası dışında alınması halinde de suç işlenmiş sayılacaktır⁷⁹. Hem bu düzenlemenin hem de TCK m.144/1-a'nın korunan hukuki değerini zilyetlik olduğu görüşüne dayanak oluşturduğu ileri sürülmektedir⁸⁰.

⁷⁶ Erdener Yurtcan, *Yargıtay Kararları Işığında Malvarlığına Karşı Suçlar* (İstanbul, Beta Yay., 2008), 2; Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, 560, 561; Koca ve Üzülmez, 675. Öngörülen şekil şartlarına uyulmadan noter haricinde gerçekleştirilen satış sonucunda aracın mülkiyetinin karşı tarafa geçmediği olayda, aracı teslim ettiği kişinin rızası dışında bulunduğu yerden alan kişi hırsızlık suçundan sorumlu olmayacaktır. YCGK. E.2014/159, K.2016/257, 10.05.2016. Artuk, Gökçen, Alşahin ve Çakır, 561.

⁷⁷ "...Malın maliki ile zilyedi bulunan kişinin farklı kişiler olması halinde, malın maliki tarafından zilyedi bulunan kişiye karşı bu suç işlenemez. Bu itibarla malik, sahibi olduğu eşya üzerindeki zilyetliği bir hukuki ilişkiye dayalı olarak bir başkasına devretmiş olsa, daha sonra mülkiyeti kendinde olan eşyayı zilyedinin rızası olmaksızın alsa, fiil hırsızlık suçunu oluşturmaz. Zira hırsızlık suçunun konusunu oluşturan eşyanın "başkasına ait olması" gerekir..." YCGK. E.2016/546, K.2017/70, 14.02.2017, (<https://legalbank.net>).

⁷⁸ Kamışlı, 47; Noyan, 54.

⁷⁹ Noyan, 53; Gözübüyük, 522; Taşdemir ve Özkepir, 3.

⁸⁰ Soyaslan, 384; Yıldız, 16.

Sonuç olarak TCK m.290/2'ye göre rehinli veya hacizli yahut herhangi bir nedenle el konulmuş olan taşınır malın, sahibi tarafından zilyedinden rızası dışında alınması halinde verilecek cezada indirim uygulanacaktır. Bu düzenleme belirtilen hallerde malikin yetkisinin sınırlandırıldığını görmekteyiz. TCK m.141'e göre ise, malikin yetkisi sınırlandırılmış şekilde değildir.

TCK m.290/2'de zikredilen rehin hakkını, kişinin zilyet olması nedeniyle TMK m.939 vd. hükümlerine göre kurulan teslim bağli taşınır rehni olarak anlamak gerekmektedir. TCK m.290/2'de yer almayan intifa, kira, ödünç gibi hallerin de madde metnin eklenmesi yahut genel bir ifadeyle kapsam dahiline alınması yerinde olacaktır. TCK m.290 bakımından malikin fail olabilmesinin, mülkiyet hakkının bahsettiği kullanımlardan sınırsız şekilde yararlanamıyor olmasından kaynaklı olduğunu söyleyebiliriz. Bahsedilen hallerin bazılarında tasarruf yetkisi mevcut olmakla birlikte bazılarında sınırlandırılmıştır. Sonuç olarak mülkiyet hakkının bahsettiği kullanım veya tasarruf yetkisinin sınırlandırıldığı durumlarda malikin fail olarak sorumluluğu söz konusu olabilecektir. Nitekim TMK m.683'e göre malik, mülkiyet hakkının verdiği yetkileri hukuk düzeninin sınırları içinde kullanabilir.

Ayrıca haksız zilyetten taşınır malın rıza dışında alınması, örneğin hırsız karşı hırsızlık suçunun oluşup oluşmadığı değerlendirilmelidir.

“Örneğin, A'ya ait taşınır mal, hırsız B tarafından alınmış, B'den de C tarafından rızasına aykırı şekilde alınmıştır”.

Başkasına ait taşınır malı, zilyedinin rızası olmaksızın alan hırsız, mülkiyet hakkını kazanamaz ve fakat taşınır malı hâkimiyetine sokması ile kötü niyetli malik sıfatıyla haksız zilyet olacaktır. Haksız bir şekilde zilyet olan bu kişiden, bir başkasının malı çalması halinde hırsızlık suçunun oluşup oluşmayacağı değerlendirilmelidir. Bu noktada, hırsızdan malın bir başkası tarafından çalınması halinde, hırsızlık suçunun oluşacağı ileri sürülmektedir⁸¹. Bu görüşe göre, hırsızın ilgili mal üzerinde fiili hakimiyetini sağlaması ile malın alınması halinde fiilin suç niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Öte yandan malı malikin rızası ile geri alan malik dışında başka bir kişi, bu fiili rıza ile gerçekleştirdiği için TCK m.26/2 uyarınca fiilinin hukuka aykırı olduğu ancak cezai sorumluluğun doğmadığı ifade edilmiştir⁸². Ancak bu görüşe katılmak mümkün değildir. Her şeyden evvel buradaki rıza, tipikliğe dahildir, aksi görüşe göre de hukuka uygunluk sebebi olarak rızanın mevcut olması

⁸¹ Erem, 2340; Ediş, 31.

⁸² Ediş, 29, 31.

ihtimalinde fiil, hukuk düzeni ile çatışma halinde olmayıp, hukuka uygundur. Böylece taşınır malın alınmasında zilyedin rızasının bulunması halinde suçun oluşmaması sebebiyle beraat kararı verilmelidir⁸³. Bir diğer görüş tarafından bu ihtimalde TCK m.26/1’de yer alan hakkın kullanılması hukuka uygunluk sebebinin uygulanması gerektiği savunulmaktadır⁸⁴.

Belirttiğimiz üzere hırsıza karşı hırsızlık suçunun işlenebileceğini, hırsızdan malı çalan kişinin de hırsızlık suçunu işlemiş sayılacağını ileri sürenler⁸⁵ olduğu gibi hırsızlık suçunun ancak zilyetliğin hukuka uygun şekilde tesis edilmiş olduğu mal hakkında olabileceğini ve bu nedenle hırsıza karşı hırsızlık suçunun işlenemeyeceğini kabul eden görüşler de mevcuttur⁸⁶. Malın sahibinin hırsızdan alması ise, hırsızlık olarak değerlendirilemeyecektir⁸⁷. Ayrıca zilyetliğin hukuka uygun ya da aykırı tesis edilmiş olmasının bir öneminin bulunmadığı ve bunun sonucu olarak malı çalarak zilyetliği ele geçiren kişinin elinden malın çalınması halinde de hırsızlık suçunun gerçekleştiği ileri sürülmektedir⁸⁸.

Hırsız, taşınır malı alarak hâkimiyetine soktuğu anda söz konusu taşınır mala malik sıfatıyla haksız zilyet olacaktır. Hırsızın da elinden rızası dışında başkasının bu taşınır malı alması halinde ikisi de kötü niyetli zilyet olduğundan taşınır davasını ilk hırsızlık fiilini işleyen kişi, son zilyede karşı açamayacaktır. Zira TMK m.991/2’ye göre; “Eğer önceki zilyet de zilyetliği iyi niyetle edinmemiş ise sonraki zilyede karşı taşınır davası açamaz”.

Hırsız, taşınır malı alarak mülkiyet hakkını kazanmamıştır (TMK m.989/1), zira taşınır mal kendisine ait değildir. Ancak zilyetlik düzenlemelerinin amacı, mevcut düzenin devamıdır. Bu durumda taşınır malı çalan ikinci hırsıza karşı önceki kötü niyetli zilyet tarafından taşınır davası açılmayacaktır. Yukarıda verilen örneğe göre, hırsız B, C’ye karşı taşınır davası açamayacaktır. Ancak bu husus, ikisi de kötü niyetli haksız zilyet olan hırsız B ve C arasındaki ilişki için geçerlidir.

Bu ihtimalde malik olan A’ya karşı hırsızlık suçunun işlenmiş olması durumu ayrıca değerlendirilmelidir. Ceza hukuku sorumluluğu bakımından

⁸³ Artuç, 52.

⁸⁴ Ersan Şen, “Hırsızlık Suçları,” *Ankara Barosu Dergisi* (2012/3): 326, 327.

⁸⁵ Yaşar, Gökcan ve Artuç, 4476; Özbek, 983; Tezcan, Erdem ve Önok, 735; Artuç, 38; Mahmut Koca, *Yağma Cürümleri* (Ankara: Seçkin Yay., 2003), 113; Yenidünya, 22; Eker, 13; Sayar, 19.

⁸⁶ Koca ve Üzülmez, 676.

⁸⁷ Şen, 326, 327; Eker, 13.

⁸⁸ Ediş, 34.

hırsız B'nin, malik A'ya karşı işlediği suçtan sorumluluğunun söz konusu olacağından kuşku bulunmamaktadır. Buradaki asıl mesele C'nin hırsızlık suçundan sorumluluğu noktasında toplanmaktadır. C, A'ya ait taşınır malı haksız zilyet olan B'den almış olduğu için taşınır malın “zilyedinin rızası olmadan” alması şeklinde Kanun'da ifade edilen tipiklik gerçekleşmiş olmayacaktır. Çünkü B, haksız zilyettir; haksız zilyede karşı hırsızlık suçunun işlenmesi söz konusu değildir. Malik A'nın ise eşya üzerindeki zilyetliği hırsız B tarafından sona erdirilmiştir. Taşınırın C tarafından B'den alındığı anda malik A'nın eşya üzerinde herhangi bir zilyetliği kalmamıştır. Ancak A'nın mülkiyet hakkı devam ettiği için A'ya karşı hırsızlık suçunu işlemiş olacaktır.

Malik eşyayı rızası ile (kendi dolaylı zilyetliğini devam ettireceği beklentisiyle) bir kimseye vermiş ve bu kimse de yine rızası ile taşınırın zilyetliğini başkasına devretmişse (rıza zincirinde kopukluk olmadığı sürece bu devir silsilesi devam edebilir), taşınır mal başkası tarafından dolaysız zilyedin elinden rızası dışında alındığı takdirde hırsızlık suçunda aranan tipiklik de gerçekleşir. Bu durumda hem dolaysız zilyede hem de dolaylı zilyetliği devam eden malike karşı hırsızlık suçu işlenmiş olur.

Sonuç olarak hırsızlık, haksız zilyede karşı değil, hukuka uygun şekilde elinde tutan feri ya da asli zilyede karşı işlenmiş ise, haklı zilyede karşı ceza hukuku sorumluluğu söz konusu olacaktır.

“Örneğin A, B'ye ait taşınır malı çalarak iyi niyetli C'ye satar ve C de bu taşınır mala 5 yıl boyunca malik sıfatıyla davasız ve aralıksız iyi niyetli zilyet olur.” (TMK m.777/1)

Alman MK m.935 gereği, mülkiyet hakkı hırsızlık fiilinden etkilenmeyip, korunmaya devam etmektedir. Hırsızlık suçunun faili, çaldığı eşyanın mülkiyet hakkını kazanamayacaktır. Ancak çalınan şeyin para veya hamiline yazılı senet olması ihtimalinde iyi niyetli üçüncü kişiler tarafından mülkiyetin kazanılması söz konusu olabilecektir. Ancak üçüncü kişi kötü niyetli ise, çalınan para yahut hamiline yazılı senedin mülkiyet hakkını kazanamayacaktır⁸⁹. Benzer şekilde TMK m.990'da; *“Zilyet, iradesi dışında elinden çıkmış olsa bile, para ve hamile yazılı senetleri iyiniyetle edinmiş olan kimseye karşı taşınır davası açamaz”* düzenlemesi mevcuttur⁹⁰. Bu durumda C zamaşımı ile mülkiyeti kazanırken B mülkiyet hakkını kaybedecektir.

⁸⁹ Schmitz, § 242, 4.

⁹⁰ Zilyetliğin kaybı kural olarak mülkiyet hakkının sona ermesine yol açmaz. TMK m.778; *“Taşınır mülkiyeti, malik tarafından terk edilmedikçe veya başkası tarafından kazanılmadıkça yalnız zilyetliğin kaybıyla sona ermez”*. Keza bkz. TMK m.989.

III. SUÇUN KONUSU

Hırsızlık suçunun konusu, başkasına ait taşınır bir maldır⁹¹. Bu nedenle ilk olarak mal kavramı, malın taşınır olması ve başkasına ait olma kavramları açıklanmalıdır. Mal kavramı, sözlükte “*Bir gerçek veya tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü*” olarak tanımlanmaktadır⁹². Mal kavramını, benzer kavramlardan ayırt edebilmek ve kavramı doğru izah edebilmek için medeni hukuktan yardım almak mecburidir. Eşya, mal ve şey kavramlarının açıklanabilmesi için medeni hukukun bir dalı olan eşya hukukuna başvurulacaktır. Arapça kökenli olan bu kavramlar, hukuken eş anlamlı olmayıp, farklı içeriklere sahiptir. İnsan dışındaki her türlü maddi ve maddi olmayan varlık, “şey” olarak ifade edilirken, insanların ihtiyaçlarını karşılayan yararlı şeyler “mal”, üzerinde hâkimiyet sağlanabilen ve belirli ihtiyaçlara cevap verebilen kişiler dışındaki maddi varlıklar ise “eşya” olarak tanımlanmaktadır. Sonuç olarak kısaca eşya kavramının mal kavramından, *mal* kavramının da şey kavramından daha dar bir içeriğe sahip olduğu söylenebilecektir⁹³.

Eşya kavramının aslında özel hukuka ait bir kavram olduğu, ceza hukukunda da özel hukukta olduğu şekilde kabul edilmesinin hukuk düzeninin tekliğini sağlayacağı ileri sürülmektedir⁹⁴. Buna rağmen eşya kavramı, ceza hukukunun amacına uygun yorumlanmalıdır. Sonuçta ceza hukukunda eşya, özel hukuktan farklı olarak kamu hukuku kavramıdır⁹⁵.

Mal kavramının kısaca maddi bir varlığa sahip, üzerinde hakimiyet kurulmaya elverişli, insan dışı varlık olarak tanımlandığını görmekteyiz⁹⁶. TCK m.141’de “taşınır mal” ibaresine yer verilmekle TMK m.762 bağlamında taşınır sayılan her şeyin değil, sadece taşınabilir eşyaların bunun kapsamına gireceği ifade edilmiştir. TMK m.762 ise, “*Taşınır mülkiyetinin konusu, nitelikleri itibarıyla taşınabilen maddi şeyler ile edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçlerdir*”

Birleşme ve karışma halleri ise bu duruma istisna teşkil etmektedir. Bkz. TMK m.776. Bu husustaki açıklamalar için bkz. Ergüne, 781 vd. Ayrıca bkz. Alman MK § 947 vd. (Schmitz, § 242, 4).

⁹¹ Fischer, § 242, 3; Hilgendorf and Valerius, § 242, 6; Heger, § 242, 2, 2a.

⁹² <https://sozluk.gov.tr/>

⁹³ Jale G. Akipek ve Turgut Akıntürk, *Eşya Hukuku* (İstanbul, Beta Yay., 2009), 25 vd; Ergüne, 5 vd; Lale Sirmen, *Eşya Hukuku* (Ankara, Yetkin Yay., 2022), 4, dn.9.

⁹⁴ Koca ve Üzülmez, 677.

⁹⁵ Fischer, § 242, 3.

⁹⁶ Gökçen, Erdin ve Şenerdoğan, 12; Yenidünya, 25, 26; Dalgıç, 44.

şeklinde. Bu düzenlemede de aslında taşınır malların, nitelikleri itibariyle taşınabilen maddi yani cismani şeyleri kapsadığı belirtilmiştir. Cismani olan bu eşyaların sınırlandırılabilirdikleri ölçüde katı, sıvı, gaz olmaları fark etmemektedir⁹⁷.

Ceza hukukunda taşınır eşya, medeni hukuk anlamında taşınır sayılan tüm şeyleri kapsamayıp, yalnızca fiilen taşınabilen şeyleri ifade eder. Dolayısıyla taşınır hale getirilmiş şeyler, örneğin kırılmış altın dişler yahut taşınmazdan ayrılmış döşeme tahtaları, kapılar, pencereler, radyatörler bu kapsamdadır⁹⁸.

Bununla birlikte edinmeye elverişli olan ve taşınmaz mülkiyetinin kapsamına girmeyen doğal güçler hakkında işlenen suçlar bakımından ise, karşılıksız yararlanma suçu (TCK m.163) inceleme konusu yapılacaktır. Her türlü enerji, hırsızlık suçu kapsamında değerlendirilirken yapılan değişiklik ile karşılıksız yararlanma suçuna dâhil edilmiştir⁹⁹. Medeni hukukta taşınır mülkiyetinin kapsamına taşınır eşyanın yanı sıra doğal güçler de dahil edilmiştir. Hırsızlık suçunun konusu, taşınır mülkiyetinin kapsamına giren her şey değil, taşınır eşyalardır.

Bunun yanı sıra taşınır mal hakkında ekonomik değer taşıma ölçütünün aranıp aranmayacağı değerlendirilmelidir. Malın, maddi bir değerinin bulunmasının gerektiği, ekonomik bir değeri olmayan şeylerin bu suç kapsamında ele alınmayacağı söylenmektedir¹⁰⁰.

Malvarlığını bir bütün olarak koruyan malvarlığına karşı suçlardan (örneğin dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma) farklı olarak hırsızlık, ekonomik değerine bakılmaksızın malik olma iddiasıyla belirli bir eşyanın elden alınmasına yöneliktir. Sonuç olarak ekonomik bir zarara meydana gelip gelmediği veya failin buna karşılık gelen ekonomik bir çıkarımın olup olmadığına bakılmaksızın malike benzer şekilde hakimiyet gücünün ileri sürülmesiyle ilgilidir¹⁰¹.

⁹⁷ Hilgendorf and Valerius, § 242, 6.

⁹⁸ Heger, § 242, 3, 2b.

⁹⁹ Alman hukukunda da elektrik hırsızlığı, hırsızlık suçu (§ 242) kapsamında ele alınamayacak olup, elektrik hırsızlığının düzenlendiği § 248c hükmü uyarınca değerlendirme yapılacaktır. Hilgendorf and Valerius, § 242, 6.

¹⁰⁰ Noyan, 49; Taşdemir and Özkepir, 13; Şensoy, 35; Necat Özü Türk, *Türk Ceza Kanunu Şerhi ve Tatbikatı C.III*, (İstanbul, Filiz Kitabevi, 1970), 137; Akalın, 31; Gündüz, 25.

¹⁰¹ Bosch, § 242, 4; Heger, § 242, 2, 2a.

Malın sadece manevi değerinin olması, maddi bir değerinin olmaması halinde hırsızlık suçunun oluşup oluşmadığı hakkında farklı görüşler mevcuttur. Ekonomik değeri olmayan taşınır eşyalar da hırsızlık suçunun konusunu oluşturabilir¹⁰². Sadece manevi değeri olan mektuplar, kâğıt parçaları çalınırsa yine hırsızlık suçu gerçekleşmiş olacaktır¹⁰³. Eski ve sararmış bir aile fotoğrafı da yine bu kapsamda verilen örnektir¹⁰⁴. Bununla birlikte tatil fotoğrafları veya özel mektuplar ideal bir değere sahip olduğundan uygulamada bu yönde örnek bulmak zor olabilir¹⁰⁵. Çalınan eşyanın ekonomik değerinin önemsiz olması, hırsızlık suçunun geniş anlamda mülkiyet suçu olduğunu göstermektedir¹⁰⁶. Failin söz konusu malın ekonomik değerinin olduğunu sanması ise, hata hali kapsamında değerlendirilecek bir durumdur.

Alman CK § 303 bağlamında değersiz şeylerin tahrip edilmesi mala zarar verme olarak değerlendirilemeyeceği kabul edilmektedir. Hırsızlık suçunda da suçun konusunun maddi ve manevi bir değerinin olmaması halinde cezalandırmaya gerek olmadığı durumlar hırsızlık kapsamında ele alınamayacaktır. Aksi durumda failin değersiz bir eşyayı tahrip etmesine izin verilmesi, ancak o eşyayı alarak hâkimiyetine sokmasına izin verilmemesi şeklinde bir sonuç ortaya çıkacaktır ve bu sonuç hâkim görüşüne göre çelişkilidir¹⁰⁷.

Hak ve alacaklar hırsızlık suçuna konu teşkil etmezler. Aynı şekilde elektronik ortamda yahut başka şekilde saklanan veriler eşya kavramına dahil değildir. Verilere erişim sağlanması suç olarak düzenlenmiş olmasına rağmen verilerin kendisinin elde edilmesi bu kapsamda değildir. Ancak elbette CD,

¹⁰² Petra Wittig, Beck'scher Online Kommentar zum StGB (BeckOK StGB) v. Bernd Heintschel-Heinegg, 2023, § 242, 3; Ugurlu, 112; Nacak, 67. "Mektubu, muhtevadaki sırrı öğrenmek için değil, içindeki parayı ve diğer kıymeti almak için açmak hırsızlık suçunu oluşturduğu, ancak zarfıtan çıkan ve sanık tarafından alınan kağıtlar ekonomik değerden yoksun bulunduğundan eylem eksik teşebbüs düzeyinde kaldığı" YCGK. E.1990/5-157, K.1990/200, 25.06.1990, (<http://www.kazanci.com>).

¹⁰³ Dönmezer, 282; Çağlayan, 297, 298; Tezcan, Erdem ve Önok, 735; Ediş, 31, 32; Şensoy, 34.

¹⁰⁴ Hilgendorf and Valerius, § 242, 2.

¹⁰⁵ Bosch, § 242, 7.

¹⁰⁶ Dar anlamda mülkiyet suçları ise, dolandırıcılık suçunda olduğu gibi ekonomik açıdan zarar doğması anlamında malvarlığını etkilemektedir. Hilgendorf and Valerius, § 242, 2.

¹⁰⁷ Bosch, § 242, 7.

disket, USB bellek veya Blu-ray hırsızlık suçunun konusu olabilir¹⁰⁸. Bunun yanı sıra ipotekli borç senetleri, çek karneleri, yemek kuponları, jetonlar, sözleşme formları, parasal belgeler eşya kavramına dahildir¹⁰⁹. Cismani varlığı olmayan radyo dalgaları, elektrik akımı, kaydi para hırsızlık suçunun konusunu oluşturamaz¹¹⁰.

Ayrıca taşınmaz malın bir parçasının koparılıp alınması ile fiilin işlemesi halinde parçanın taşınır eşya haline gelmesi nedeniyle hırsızlık suçu oluşacaktır¹¹¹.

Bununla birlikte malik ve zilyedin olmadığı sahipsiz mallar bu suçun konusu değildir¹¹². Hiç kimse tarafından sahiplenilmeyen veya sahiplenilmesi mümkün olmayan şeyler serbest hava, akan su, başıboş vahşi hayvanlar başkasına ait değildir¹¹³. Ayrıca bir kimsenin sahibi olmadığı örneğin, denizin dibindeki inci, denizdeki balık ve deniz suyu hırsızlık suçunun konusu olamaz¹¹⁴. Kaybolan veya yanlış yerleştirilen yahut unutulmuş mallar sahipsiz değildir¹¹⁵.

Avlanmış av hayvanları, balıklar, kesilmiş hayvan parçaları¹¹⁶ sahiplenildikleri andan itibaren hırsızlık suçunun konusunu oluşturabilir (TMK m.767). Hayvanlar ceza hukuku anlamında eşya kavramına aittir, çünkü mülkiyete dahil edilebilir ve bu nedenle Alman CK § 242-303 korumasını gerektirir¹¹⁷. Alman MK § 90a¹¹⁸ maddesinin yürürlüğe girmesinden sonra aksi belirtilmedikçe eşyalara uygulanan hükümler,

¹⁰⁸ Hilgendorf and Valerius, § 242, 7; Heger, § 242, 2, 2a.

¹⁰⁹ Dölling, Duttge, König and Rössner, § 242, 6.

¹¹⁰ Dölling, Duttge, König and Rössner, § 242, 6.

¹¹¹ Noyan, 59. Başkası ile veya self servis yakıt ikmali yoluyla elde edilen ancak henüz ödenmemiş yakıt durumu gibi somut olaylarda mülkiyet ilişkisi tartışmalı olmakla beraber bütünleyici parça olup olmadığı önem arz etmektedir. Bütünleyici parça olursa TMK m.684/1 uyarınca mülkiyet geçer. Diğer hallerde aynı sözleşme oluşmadığı için mülkiyetin geçmediği kabul edilmektedir. Heger, § 242, 5aa.

¹¹² Önder, 290; Şensoy, 47; Erem, 2349; Özbek, 983; Taşdemir ve Özkepir, 2; Salkaya, 21; Sayar, 34; Nacak, 77; Şeyhanlıoğlu, 20; Türkdöğru, 93; Malkoç, 2208; Özütürk, 138; Ekinci ve Esen, 286.

¹¹³ Heger, § 242, 7cc.

¹¹⁴ Dönmezer, 285; Erem ve Toroslu, 634; Eker, 15, 16. Taşdemir ve Özkepir, 2. Y. 10. CD, E.25184/2004, K.18710/2005, 13.12.2005. Noyan, 51.

¹¹⁵ Heger, § 242, 7cc.

¹¹⁶ Noyan, 61.

¹¹⁷ Rengier, § 242, 7; Krey, Hellmann and Heinrich, § 1, 1; Fischer, § 242, 3.

¹¹⁸ Benzer düzenleme İsviçre MK m.641a.

hayvanlara ilişkin özel bir hüküm yoksa bunlar bakımından da uygulanacaktır¹¹⁹.

Ağaçta veya bağdaki meyveler, ekinler zilyedinin rızası dışında alınırsa yine hırsızlık suçundan sorumluluk doğacaktır¹²⁰. Gemiler de taşınır eşya sayıldığından hırsızlık suçuna konu olacaktır¹²¹.

Öte yandan fikri mülkiyete ilişkin ihlaller, bu kapsamda değerlendirilmemektedir¹²². İnsan bedeninin, bedeninden ayrılmış parçaların, implantların, protezlerin durumu tartışmalıdır¹²³. Yaşayan insanın, insanlık onuru nedeniyle eşya olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Ancak insan cesedinin bu kapsamda değerlendirilebileceği kabul edilmektedir¹²⁴. İlke olarak suçun konusu, ölen bir insanın bedeni de dahil olmak üzere cismani varlığı olan nesnelere. Yaşayan insanlar, embriyolar (fetüsler)¹²⁵ bu kapsamda kabul edilmemektedir¹²⁶.

Ayrıca vücuttan ayrılan parçalar, ayrıldıktan sonra eşya kapsamında değerlendirilecektir. Yaşayan bir kişinin vücudundan çıkarılan parçalar veya maddeler (saç, diş, kan, vb.) o kişinin mülkiyetindedir¹²⁷. Hâkim görüşe göre,

¹¹⁹ Heger, § 242, 2, 2a. Alman MK hükmünün bir çelişki yaratmadığı, hükmün sistematığı ve amacının hayvanlara dair mülkiyetin ceza hukuku koruması işlevine sahip olmadığı ileri sürülmektedir. Krey, Hellmann and Heinrich, § 1, 1.

¹²⁰ Noyan, 61.

¹²¹ TTK m.936; “*Sicile kayıtlı olup olmadıklarına bakılmaksızın bütün gemiler bu Kanunun ve diğer kanunların uygulanmasında taşınır eşyadandır*”. İİK m.23/2; “*Açıkça öngörülen istisnalar dışında, bayrağına ve bir sicile kayıtlı olup olmadığına bakılmaksızın bütün gemiler hakkında bu Kanunun taşınırlara ilişkin hükümleri uygulanır. Bu Kanun uyarınca gemi siciline verilecek şerhler, Türk Ticaret Kanunu'nun 977nci maddesi hükmüne tâbidir*”.

¹²² Schmitz, § 242, 4.

¹²³ Hilgendorf and Valerius, § 242, 9. Vücudun doğal parçaları koparıldıklarında eşya haline gelirler, ancak cerrahi olarak yeniden nakledildiklerinde veya implantasyon sonucunda eşya niteliklerini kaybederler (Kindhäuser and Böse, § 2, 24) ve kişilik hakkının kapsamına girerler. Doğal ve yapay vücut implantlarının, implantasyonun ardından vücudun bir parçası haline geleceği ve eşya sayılamayacağı hakkında bkz. Heger, § 242, 2, 2a.

¹²⁴ Hilgendorf and Valerius, § 242, 9. Yaşayan insanın, süje olduğu ve eşya kapsamında ele alınamayacağı hakkında bkz. Kindhäuser and Böse, § 2, 23.

¹²⁵ Ana rahmindeki embriyoya ilişkin koruma, çocuk düşürtme suçunun düzenlendiği Alman CK § 218 ve devamındadır. (Kindhäuser and Böse, § 2, 23). Benzer suç tipi için bkz. TCK m.99.

¹²⁶ Heger, § 242, 2, 2a.

¹²⁷ Heger, § 242, 5aa.

Alman MK § 953 hükmüne kıyasla bu eşyalar kendiliğinden önceki sahiplerinin mülkiyetine geçerler. Bağışlanan organlar, kan örnekleri, kesilen saçlar da hırsızlığa konu olabilir. Vücuttan ayrılan parça, organ nakli ile başka bir vücuda nakledilirse bu ihtimalde hırsızlık veya mala zarar verme suçları değil, yaralama suçu tartışma konusu olmalıdır¹²⁸. Kural olarak ölen bir kişinin vücutu veya vücudunun parçalarının korunması ölenin istirahatini bozma suçu (Alman CK § 168) kapsamında ele alınmaktadır.

Hırsızlık suçunda suça konu malın “başkasına ait olması” aranmaktadır¹²⁹. Hâkim görüşüne göre, eşyanın başkasına ait olması, failden başka birine ait olma, başka bir kişinin mülkiyetinde olma anlamına gelmektedir¹³⁰. Böylece hırsızlık suçundan söz edebilmek için taşınır malın, failden başka bir kişiye ait olması gerekmektedir¹³¹.

Özellikle malın mülkiyet hakkına sahip kişi ile malı elinde bulunduran kişinin farklı kişiler olması halinde, başkasına ait olma kavramı hakkında değerlendirme yapılmalıdır. Başkasına ait olma kavramının belirlenmesi noktasında özel hukuk hükümlerine müracaat edilmelidir¹³². Özel hukuk hükümlerine göre mülkiyet kime ait ise suça konu taşınır mal da ona ait olacaktır¹³³. Diğer bir deyişle belirleyici unsurun medeni hukuka göre mülkiyet olduğu söylenebilir. Devlet de dahil olmak üzere hukuk süljelerinin mülkiyetinin bu kapsamda olduğu; fakat ekonomik mülkiyetin buna dahil olmadığı belirtilmektedir¹³⁴.

¹²⁸ Hilgendorf and Valerius, § 242, 10.

¹²⁹ Başkasına ait olma kavramı karşılığında Alman hukukunda yabancı (fremd) kavramı yer almaktadır. Yabancı yani başkasına ait eşya, başkasının mülkiyetinde olan taşınır mal olarak tanımlanmaktadır. Rengier, 9.

¹³⁰ Krey, Hellmann and Heinrich, § 1, 3.

¹³¹ Heger, § 242, 4, 2c. Bir diğer tanıma göre, medeni hukuka göre mülkiyeti başkasına ait taşınır mal, başkasına aittir. Fischer, § 242, 5.

¹³² Rengier, § 242, 9.

¹³³ Koca ve Üzülmöz, 686; Tezcan, Erdem ve Önok, 741; Özbek, Doğan ve Bacaksız, 614. “Malın başkasına ait olup olmadığı özel hukuk kurallarına göre belirlenmelidir.” YCGK. E.2016/546, K.2017/70, 14.02.2017, (<https://legalbank.net>). Özel hukuk hükümlerine göre mülkiyetin şüpheli olduğu hallerde, ceza hukuku çalışmalarındaki başkasına ait olma kavramı yakından incelenmelidir. Rengier, § 242, 9.

¹³⁴ Heger, § 242, 4, 2c. Örneğin uyuşturucu alıcısı tarafından alınan uyuşturucu başkasına ait taşınır mal değildir. Heger, § 242, 5aa. Uyuşturucu maddenin mülkiyetinin devrine ve satış bedeline ilişkin anlaşmalar hukuka aykırılık nedeniyle geçersiz sayılmaktadır (Alman MK § 134) Eisele, § 242, 4, 24. Bu bedelin eşya kapsamında

Aynı şekilde terk edilmiş mallar, hırsızlık suçuna konu olamaz¹³⁵. Zira bunlar sahihsiz eşya sayılır, terk edilmiş taşınır üzerinde korunması gereken bir mülkiyet hakkı yoktur (TMK m.778). Nitekim Alman MK § 959'a göre sahibi tarafından terk edilen şeyler başkasına ait değildir.

Diğer bir görüşe göre, taşınır malın başkasına ait olması, malın zilyetliğinin failde olmaması anlamına gelmektedir. Bu görüşe göre, fiili durum önem arz etmekte olup, bu nedenle zilyetlik başkasında ise mülkiyete sahip olan kişi malı zilyedinin rızası olmadan alırsa hırsızlık suçunu işlemiş olacaktır¹³⁶. Ancak başkasına ait olma, başka bir kişinin mülkiyetinde olma anlamına gelmektedir.

Mülkiyeti saklı tutularak satılan eşyalar, maliki bakımından başkasına ait değildir. Keza geciktirici koşul altında devredilen eşyalar da satıcı bakımından başkasına ait değildir¹³⁷. Paydaş veya elbirliği mülkiyetindeki eşyalar, sadece faile ait olmadığından başkasına aittir¹³⁸. Birden fazla kişi eşit derecede ortak hakimiyete sahipse, her biri hırsızlık suçunu işleyebilir¹³⁹.

Elbirliği zilyetliğinde, zilyetlerden birinin diğerinin zilyetliğini bertaraf etmesi hırsızlık, müşterek zilyetlerden birinin mal hakkında tek başına zilyetlik iddiasında bulunması güveni kötüye kullanma suçunu oluşturur¹⁴⁰.

Taksitle satış yapan bir satıcı, taksitleri ödememesi nedeniyle alıcıdan malı gizlice geri alırsa hırsızlık suçunu işlemiş olur. Zira taksitle satışta zilyetliğin devri ile taşınırın mülkiyeti alıcıya geçer¹⁴¹. Alıcının taksitleri

değerlendirilemeyeceği hakkında bkz. Dölling, Duttge, König and Rössner, § 242, 16. Konu hakkında ayrıca bkz. Sirmen, 12.

¹³⁵ Dönmezer, 285; Erem ve Toroslu, 634; Eker, 15, 16. Taşdemir ve Özkepir, 2. Y. 10. CD, E.25184/2004, K.18710/2005, 13.12.2005. Noyan, 51. Çöp toplama hizmeti tarafından toplanmak üzere çöp kutularına konulan yiyecekler de henüz sahihsiz değil ise, aktivistler veya muhtaçlar tarafından konteynerlerden tüketilmek üzere çıkarılması herhangi bir hukuka uygunluk nedeni olmaksızın (örneğin Alman Anayasa m.20a) dikkate alınarak hırsızlık olarak cezalandırılabilir. Heger, § 242, 5aa. Öte yandan ihtiyaç sahibi kişiler tarafından alınsın diye kapının önüne bırakılan eşyalar sahihsiz eşya değildir. Bkz. Ergüne, 865.

¹³⁶ Centel, Zafer ve Çakmut, 336.

¹³⁷ Heger, § 242, 5aa.

¹³⁸ Heger, § 242, 6bb.

¹³⁹ Heger, § 242, 13ee.

¹⁴⁰ M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir, *Eşya Hukuku* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022), 328.

¹⁴¹ TBK m.253, TKHK m.17.

ödememesi durumunda satılan malı bu kişiden geri alması halinde mal başkasına ait sayılacağından hırsızlık suçu oluşur¹⁴². Alıcının taksitleri ödememesi nedeniyle sattığı şeyi geri alan satıcı bakımından hırsızlık suçunun bir hukuksal ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlemesi şeklindeki daha az ceza verilmesini gerektiren nitelikli hali uygulama alanı bulabilir¹⁴³.

Failin bir başkasının hâkimiyetini (mutlaka malik olması gerekmez) onun rızası dışında sonlandırması gerekir. Dolayısıyla önceki hakimiyet sahibi bilgisi dışında bir eşyayı kaybederse ve böylece zilyetliği sona ermiş olursa bulan kişi onun hakimiyetini sonlandırmış olmaz. Örneğin, kaybolan eşyada önceki zilyet, zilyetliğini kaybetmiştir ve bu eşyayı bulan kimse hırsızlık suçunu işlemiş olmaz. Bu durumda unsurları mevcut ise, TCK m.160'da düzenlenen "Kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf" suçundan sorumluluk söz konusu olabilir¹⁴⁴. Mutlaka faile ait olması gerekmeyen yeni hakimiyet (örneğin iyi niyetle hareket eden bir kişi tarafından alınması), failin (veya üçüncü şahsın) eşya üzerinde önceki hakimiyet sahibi tarafından engellenmeden kullanabileceği şekilde kontrol kazanması ve failin tasarruf yetkisini kaldırmadan öncekinin artık eşya üzerinde tasarruf edememesi halinde tesis edilir¹⁴⁵.

IV. FAİL

Hırsızlık suçunda fail, taşınır malı bulunduğu yerden alan kişidir¹⁴⁶. Taşınır malın maliki ve zilyedinin farklı kişiler olması halinde malik olan kişinin, suçun faili olup olamayacağı hususu tartışmalıdır. Malik olan kişinin, zilyetliğini başkasına devretmiş olduğu taşınır malı, zilyedinin rızası olmaksızın alması halinde hırsızlık suçunun oluşup oluşmayacağı bu suç ile korunan hukuki değer ile yakından ilişkilidir.

Hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer zilyetlik olduğunu savunan görüş tarafından failin zilyet dışındaki herkes olduğu, zilyet olmayan malikin dahi suçun faili olabileceği kabul edilmektedir¹⁴⁷. Suçun failinin malik olabileceğini savunanlara göre¹⁴⁸, malikin kiracının rızası olmaksızın malı

¹⁴² Sayar, 25; Taylar, 42, 43; Salkaya, 21.

¹⁴³ Taylar, 42, 43; Salkaya, 21; Türkdöğru, 97.

¹⁴⁴ Kaybolan bir eşyayı bulan kimse için TMK'da bildirim ve koruma yükümlülükleri öngörülmüştür. Bkz. TMK m.769 vd.

¹⁴⁵ Heger, § 242, 14b.

¹⁴⁶ Noyan, 48.

¹⁴⁷ Ediş, 32.

¹⁴⁸ Hafizoğulları ve Özen, *Kişilere Karşı Suçlar*, 310; Yıldız, 7,18.

bulunduğu yerden alması halinde veya mülkiyeti saklı tutma kaydıyla satış yapılması durumunda taksiti ödemeyen zilyedin elinden malın malik tarafından alınması ihtimalinde hırsızlık suçu oluşacaktır¹⁴⁹.

Bunun yanı sıra bir görüşe göre, malik olmayan zilyet, fail statüsündeki başka kişilerle iştirak halinde bu suçu işlerse zilyet olan kişi bakımından suç oluşmayacaktır, ancak güveni kötüye kullanma suçunun unsurları mevcutsa bu suçtan sorumluluk söz konusu olacaktır. İştirak eden diğer failler bakımından da zilyedin rızasının varlığı nedeniyle hırsızlık suçu oluşmayacaktır. Bu kişiler bakımından özgü suç olması sebebiyle güveni kötüye kullanma suçundan da sorumluluk doğmayacaktır¹⁵⁰.

Zilyet olmayan malik ile fail statüsündeki başka kişilerin iştirak halinde bu suçu işlemeleri durumunda zilyet olmayan malike ve diğer faillere ilgilinin rızası hukuka uygunluk sebebinin mevcut olması nedeniyle ceza verilmeyeceği; ancak hukuki sorumluluğunun devam ettiği belirtilmiştir¹⁵¹. Ancak rıza, hukuka uygunluk sebebi değil; tipikliği kaldıran bir nedendir. Rızanın varlığı halinde tipiklik gerçekleşmemiş olacak ve bu nedenle sorumluluk doğmayacaktır.

Korunan hukuki değer sadece zilyetlik olmadığı ve bu suç ile mülkiyet hakkının da korunduğu kabul edildiği takdirde malik, taşınır malı zilyetten rızası dışında almış olsa dahi fail olarak sorumlu tutulamayacaktır¹⁵². Suçun kanuni tanımında belirtilen suçun konusunun başkasına ait taşınır mal olmasından hareketle malikin fail olamayacağı söylenmelidir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu da bir kararında¹⁵³ “...suçun maddi konusu ise başkasına ait taşınır maldır. Bu sebeple malın malikin bu suçun faili olması mümkün değildir...” şeklinde değerlendirme yapmıştır.

Öte yandan hırsızlık suçu fail bakımından özellik göstermemekle birlikte TCK m.167’e göre bu suçun belli akrabalık ilişkisi içindeki kişiler tarafından işlenmesi halinde şahsi cezasızlık sebebi ya da cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi bir sebep bulunmaktadır.

¹⁴⁹ Dalgıç, 42, 43. Aksi görüş için bkz. Gündüz, 27.

¹⁵⁰ Ediş, 63.

¹⁵¹ Ediş, 62.

¹⁵² Tezcan, Erdem ve Önok, 741; Koca ve Üzümez, 675; Soyaslan,386; Toroslu ve Toroslu, 137; Gökçen, Erdin ve Şenerdoğan, 10; Yenidünya, 20. Failin malik olması halinde, hırsızlık suçunun oluşmayacağı, bu ihtimalde işlenemez suçun mevcut olduğu görüşü ile ilgili olarak bkz. Erem ve Toroslu, 634.

¹⁵³ YCGK. E.2014/159, K.2016/257, 10.05.2016, (<http://www.kazanci.com>).

Tüzel kişiler yararına bu suçun işlenmesi halinde TCK m.169 uyarınca tüzel kişi hakkında güvenlik tedbiri uygulanabilecektir.

V. MAĞDUR

Suçun mağduru, kısaca kendisine karşı suç işlenen, suçun konusunun ait olduğu kişidir¹⁵⁴. Mağdur diğer bir deyişle söz konusu fiil ile zarar verilen veya tehlikeye sokulan hukuki değerın sahibidir¹⁵⁵. Hırsızlık suçunun mağduru ise, malı çalınan kişidir. Hırsızlık suçuna konu malın, zilyedinin rızası olmadan alınması ile suç tamamlanmış olacaktır. Suçun işlendiği sırada doğrudan zilyet olan kişinin, mutlaka malın maliki olması gerekmektedir. Dolayısıyla malın zilyedinden rızası olmadan alınması halinde de suçun oluşacağı noktasında şüphe yoktur.

Korunan hukuki değerın mülkiyet olarak kabul edilmesi halinde tüm malikler, zilyetlik olarak kabul edilmesi halinde doğrudan zilyetliğindeki mal alınan kişi mağdur olarak kabul edilecektir¹⁵⁶. Bu durumda hırsızlık suçunun mağduru, malik ve doğrudan zilyettir. Diğer yandan korunan hukuki değerın mülkiyet ve doğrudan hakimiyet olduğunun kabul edilmesi durumunda kendisine karşı suç işlenen aynı zamanda doğrudan hakimiyet sahibi olan kişi (gewahrsamsinhaber) olacaktır¹⁵⁷.

Ancak Yargıtay Ceza Genel Kurulu konuya ilişkin bir kararında, hırsızlık suçuyla korunan hukuki değerın zilyetlik ve buna bağlı haklar olması nedeniyle mağdurun malın sahibi değil, zilyetliği altındaki malı çalınan kişi olduğunu ifade etmiştir¹⁵⁸.

¹⁵⁴ Suç işleyen kişinin aktif süje, mağdurun ise pasif süje olarak nitelendirilmesi hakkında bkz. Erem, Danişman ve Artuk, 242, 243; Toroslu ve Toroslu, 136.

¹⁵⁵ Ünver, 145.

¹⁵⁶ Ediş, 34, 35.

¹⁵⁷ Heger, § 242, 1.

¹⁵⁸ Karar için bkz. YCGK. E.2012/15-1358, K.2013/389, 24.09.2013, (<http://www.kazanci.com>). "...Hırsızlık suçuyla korunan hukuki yarar zilyetlik ve buna bağlı haklardır. Bu nedenle hırsızlık suçunun mağduru malın sahibi değil, zilyetliği altında bulunan malı çalınan kişidir. Burada zilyetliğin hukuka uygun ya da aykırı olmasının bir önemi bulunmamaktadır. Bunun sonucu olarak malı çalarak zilyetliği ele geçiren kişinin elinden malın çalınması halinde hırsızlık suçu oluşabilecektir." YCGK. E.2015/13-215, K.2018/37, 25.09.2018, (<http://www.kazanci.com>). YCGK. E.2013/661, K.2014/535, 02.12.2014; YCGK. E.2013/655, K.2014/515, 25.11.2014; YCGK. E.2013/661, K.2014/535, 02.12.2014; YCGK. E.2014/40, K.2014/453, 30.10.2014. Kararlar için bkz. (<https://legalbank.net>).

Diğer yandan Genel Kurul'un bir başka kararında, mağdurun tespitinin çalınan malın kimin elinde olduğuna bağlı olduğu, böylece çalınan mal, malikin elinden çalınmış ise mağdurun malik, zilyedin elinden çalınmış ise, mağdurun zilyet olduğu belirtilmiştir¹⁵⁹.

TCK m.141'de yer verilen “*zilyedinin rızası olmadan*” bir malın alınması şeklindeki ifadenin hırsızlık suçu ile zilyetliğin korunmasına işaret etmekten ziyade suçun mağdurunun tespiti bakımından önem arz ettiği ileri sürülmektedir¹⁶⁰. Bu nedenle doktrinde, hırsızlığın zilyetliği kaldırdığı ve suçun doğrudan mağdurunun zilyet olduğu belirtilmiştir¹⁶¹.

Hırsızlık suçunda malik ve doğrudan zilyet farklı kişiler ise, mağdurun malik değil; zilyet olduğu ileri sürülmektedir¹⁶². Malın doğrudan zilyedinin malik olmadığı ihtimalde, hırsızlık suçunun mağdurunun zilyet olduğunu; malikin ise, suçtan zarar gören olduğunu savunan görüşler mevcuttur¹⁶³. Buna göre bir eşyasını arkadaşına ödünç veren kişi, bu eşyanın çalınması halinde, hırsızlık suçunun mağduru değil, hırsızlık suçunda suçtan zarar gören olacaktır¹⁶⁴. Doğrudan zilyet olmayan (dolaylı zilyet) malik, doğrudan zilyedin rızası olmadan taşınır malı alırsa bu görüşe göre kendisinin fail olması söz konusu olduğundan malikin mağdur ya da suçtan zarar gören olduğu söylenemeyecektir¹⁶⁵.

Paylı veya elbirliği ile mülkiyette, korunan hukuki değer mülkiyet olduğu kabul edilirse, mağdur bütün maliklerdir. Ancak korunan hukuki değer zilyetlik olduğu görüşü savunulduğunda mağdur, zilyet olan kişidir. Zilyet olmayan malik, zilyede karşı bu suçu işlerse bu ihtimalde TCK m.144/1-a gereğince daha az verilecektir¹⁶⁶.

¹⁵⁹ “...Suçun mağduru ise malik olabileceği gibi zilyet de olabilir. Çalınan mal, malikin elinden alınmış ise mağdur, malın malikidir. Zilyetin elinden alınmışsa mağdur zilyet, malik ise suçtan zarar görendir.” YCGK. E.2014/159, K.2016/257, 10.05.2016, (<http://www.kazanci.com>).

¹⁶⁰ Koca ve Üzülmez, 674.

¹⁶¹ Erem, 2353.

¹⁶² Artuç, 39; Ahmet Kılıç, “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 142/2-a'daki Kişinin Ölümüne İlişkin Nitelikli Halin Değerlendirilmesi,” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* C.26, S.1 (2020): 147.

¹⁶³ Koca ve Üzülmez, 676; Yıldız, 18, 19; Gökçen, Erdin ve Şenerdoğan, 10; Kılıç, 148.

¹⁶⁴ Ağbaba, 62; Ediş, 35.

¹⁶⁵ Ediş, 35.

¹⁶⁶ Ediş, 35.

Diğer yandan zilyet yardımcısı¹⁶⁷ olan kişilerin suçun mağduru olup olamayacağı hususu tartışmalıdır.

“Örneğin, malik A, aracını birkaç gün kalması için B’ye ait otoparka bırakır ve daha sonra yakın arkadaşı C’nin araca ihtiyaç duyması üzerine yedek anahtarı vererek B’ye ait otoparktan aracı almasını söyler. Bunun üzerine C, B’ye ait otoparka gidip B’nin olmadığı bir sırada B’ye haber vermeksizin aracı alır.”

Bir görüşe göre, zilyet yardımcılarının suçun mağduru olamayacağı ifade edilmektedir. Buna göre, örneğin bir aracın, şoförde iken çalınması halinde, şoförün değil, araç sahibinin suçun mağduru olabileceği kabul edilmektedir¹⁶⁸. Ancak aksi görüşe göre, zilyet yardımcıları da eşyanın zilyedir. Bu nedenle zilyet yardımcısı kişiler de suçun mağduru olabilirler¹⁶⁹.

Yukarıda verilen örnekte, otopark görevlisi B, anahtara sahip olduğu halde arabanın zilyedi değil, zilyet yardımcısıdır. Ancak zilyet yardımcısı, zilyet değildir. Eşya üzerindeki fiili hâkimiyeti başkası ile olan bağımlılık işi (ev işi, kazanç faaliyeti vb.) çerçevesinde kullanan kimse zilyet yardımcısı veya hizmet zilyedi olarak kabul edilir. Örnek olarak ev çalışmanı çalıştığı evdeki eşyanın, işçi iş yerindeki makinelerin zilyet yardımcısı konumundadır. Zilyet yardımcısı bağlı olduğu kişinin hakimiyetinde olduğu eşyayı işe ait araç gereç olarak kullanmaktadır, onun eşyaya zilyet olma iradesi yoktur. Zilyet yardımcısı, eşyanın zilyedi sayılmaz, fiili hakimiyet kendisine bağlı olan kimse eşyanın doğrudan zilyedir¹⁷⁰. Dolayısıyla zilyet yardımcısı mağdur olamaz; fiili hakimiyet kendisine bağlı olan kimse, hırsızlık suçunun mağduru olabilir.

¹⁶⁷ Zilyet ve zilyet yardımcısının belirlenmesinde bağımsız tasarruf edebilmenin esas alınması gerektiği ileri sürülmektedir. Buna göre malikin gözetimi altında kullanılan bir eşya söz konusu ise, zilyet yardımcılığı mevcuttur. Ediş, 34.

¹⁶⁸ Yaşar, Gökcan ve Artuç, 4477; Ediş, 34; Artuç, 8; Türkdöğru, 98. Zilyetliğin özerk bir tasarruf imkânı sağlaması gerektiği, evdeki hizmetçi ya da misafirin, işverenin gözetimindeki işçinin kullandığı eşyaların, öğrencilerin okuma salonunda aldıkları kütüphaneye ait kitapları, hamalın taşıdığı bavul ve müşterilerin mağazada denemek için ellerine aldıkları eşyaların zilyedi olmadıkları kabul edilmektedir (Eker, 13). Eker, “ceza hukukunda zilyet” ifadesini kullanmakta olup, verilen örneklerde zilyet olmayan bu kişileri, “elinde tutan” olarak ifade etmektedir.

¹⁶⁹ Ağbaba, 63.

¹⁷⁰ Nomer ve Ergüne, 116. Alman hukukunda “zilyet yardımcısı” Alman MK § 855’te düzenlenmiştir.

Zilyet yardımcısının işe ait araç gereç olarak kullandığı taşınırı verilmiş amacı dışında kullanması ayrıca incelenmelidir. Zilyet yardımcısı, suçun konusunu oluşturan malı rıza ile almaktadır. Eşya üzerindeki fiili hâkimiyeti doğrudan kullanan doğrudan zilyet, başkası aracılığıyla kullanan ise dolaylı zilyettir. Asli zilyedin rızası ile malı alan zilyet yardımcısının doğrudan zilyet olduğu ileri sürülmektedir. Bu görüşe göre, zilyet yardımcısı söz konusu malı, verilmiş amacı dışında kullanır yahut bu malın kendisine devredildiğini inkâr ederse güveni kötüye kullanma suçu oluşacaktır¹⁷¹.

Söz konusu eşyayı alan kişi, zilyedinin rızası ile almış ise, bu durumda hırsızlık suçunun mevcut olduğu söylenemez. Nitekim kendisine ödünç verilen eşya üzerinde tasarrufta bulunan kişinin, güveni kötüye kullanma suçundan sorumluluğu söz konusu olabilecek iken, bu eşyayı alan kişi bakımından hırsızlık suçundan sorumluluk doğmayacaktır¹⁷².

Eşya ile kişi arasındaki ilişki, temas veya tesadüf gibi kısa süreli olarak gerçekleşmişse zilyetliği sağlayacak fiili hakimiyet oluşmamıştır. Mağazada ürünleri inceleyen, birinin giyinmesine yardımcı olmak için eşyaları elinde tutan, kütüphanenin okuma salonunda gazetelere göz gezdiren kişi, bu eşyaların zilyedi değildir¹⁷³. Örneğin ayakkabıcı dükkânında ayakkabı deneyen ya da kuyumcуда denemek için yüzük alan kişinin eşyayı alıp götürmesi halinde zilyetliğin devri söz konusu olmadığından güveni kötüye kullanma suçundan sorumluluk doğmayacaktır¹⁷⁴. Bu ihtimalde hırsızlık suçu söz konusu olup, mağdur hem zilyet hem de maliktir¹⁷⁵.

Tüzel kişilerin mülkiyetinde olan bir taşınır malın çalınması halinde, suçun mağduru tüzel kişinin organını oluşturan gerçek kişilerdir. Tüzel kişiler, bir suçun işlenmesi sonucunda mağdur değil, suçtan zarar gören olabilirler. Bu durumda söz konusu tüzel kişiler, suçtan zarar görenlerin sahip olduğu haklardan yararlanabileceklerdir.

Son olarak suçun mağduru, ancak yaşayan bir insan olabileceği için ölen kişilere karşı hırsızlık suçunun işlenmeyeceğini, hırsızlık suçunun mağdurunun ölen kişiler olamayacağını ifade edebiliriz. Örneğin otomobil kazasında, arabadaki kişilerin ölümü üzerine olay yerinde kişilerin üzerindeki

¹⁷¹ Gönül, 28. Bu ihtimalde hırsızlık suçunun oluşacağı hakkındaki görüş için bkz. Koç, 13.

¹⁷² Koca ve Üzülmez, 676.

¹⁷³ Nomer ve Ergüne, 74.

¹⁷⁴ Selman Dursun, "Emniyeti Suistimal Suçu," *İÜHFMC*.LVII, S.1-2 (1999): 7, 8; Eker, 14.

¹⁷⁵ Yenidünya, 21; Noyan, 66.

eşyaları veya araçta bulunan onlara ait diğer eşyaları çalan kişiler, ölen kişilere karşı değil, onların mirasçılarına karşı hırsızlık suçunu işlemiş olacaklardır. Dolayısıyla bu durumda, suçun mağduru, ölen kişilerin mirasçılarıdır¹⁷⁶.

Bu kapsamda değerlendirilmesi gereken bir diğer husus, TCK m.142/2-a'da düzenlenen “*kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından veya ölmesinden yararlanarak*” işlenmesi, faile daha fazla ceza verilmesini gerektiren bir nitelikli haldir. Bu hükümde mağdurun içinde bulunduğu durum nedeniyle suçun işlenmesindeki kolaylıktan yararlanan fail bakımından daha fazla ceza verilmesini gerektiren bir nitelikli hal öngörülmüştür. Belirttiğimiz üzere mağdur ancak yaşayan kişi olabilir. Diğer yandan hırsızlığın kişinin ölmesinden yararlanarak işlenmesinde haksızlık içeriğinin artmadığı, bu bakımdan da faile işlediği fiile nazaran daha fazla ceza verilmesine sebebiyet verdiği ve nitelikli hal olarak düzenlenmesinin isabetli olmadığı ileri sürülmektedir¹⁷⁷.

Kişinin malını koruyamayacak durumda olması haline, geçirdiği trafik kazası nedeniyle yarı baygın halde olması, bir yakınının ölüm haberini aldıktan sonraki panik hali, gözlerinin görmemesi, felç olması, ileri yaşı nedeniyle malını koruyacak durumda olması örnek verilebilir¹⁷⁸. Mağdurun malını koruyamayacak duruma gelmesine kendi kusuru ile sebebiyet vermiş olması halinde (örneğin, uyku hali¹⁷⁹, iradi olarak alkol, uyuşturucu madde

¹⁷⁶ Yaşar, Gökcan ve Artuç, 4477; Özbek, 983; Noyan, 66; Artuç, 38; Gündüz, 25; Salkaya, 19; Koç, 12.

¹⁷⁷ Kılıç, 159.

¹⁷⁸ “...Katılan Mehmet A.'nın, geçirdiği trafik kazası sonrası yarı baygın halde sedye ile ambulansa kaldırılması esnasında, yardım etme bahanesi ile sedyeyi tutup, katılanın cebinden 1.800,00 TL tutarındaki parayı çalan sanığın, 5237 sayılı TCK'nin 142. maddesinin 2. fıkrasının “a” ve “b” bentlerinin her ikisini de ihlal ettiği; bu nedenle, sanık hakkında hükmolunan cezanın alt sınırdan uzaklaştırılarak takdir edilmesi mümkün ise de; yasa da yer almayan bir şekilde önce 142/2-a maddesi ile ceza tayin edilip, bunun ardından hükmolunan cezanın 142/2-b maddesi uyarınca 1/3 oranında artırılması...” Y. 13. CD. E.2012/14614, K.2013/25135, 19.09.2013, (<https://legalbank.net>).

¹⁷⁹ “...Sanığın, kapısı açık olan aracında uyumakta olan yakınının cebinden cep telefonunu ile parasını alması şeklinde gerçekleşen olayda; uyuyan kişinin dikkat ve bilincini kullanacak durumda olmaması nedeniyle eşyası üzerinde gözetim ve denetim olanağı bulunmadığından, eyleminin 5237 sayılı TCK'nin 141/1. maddesinde düzenlenen basit hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmeden, yazılı şekilde aynı Yasa'nın 142/2-b maddesi uyarınca hüküm kurulması...” Y. 2. CD, E.2013/25718, K.2014/16786, 12.06.2014, (<https://legalbank.net>). “...Sanığın, parkta uyuyan müştekinin üzerinden cep telefonunu alması şeklinde gerçekleşen olayda; uyuyan kişinin dikkat ve bilincini kullanacak durumda olmaması nedeniyle eşyası üzerinde

alma) bu nitelikli halin uygulanamayacağı ileri sürülmektedir¹⁸⁰. Aksi görüşe göre, mağdurun malını koruyamayacak hale gelmesinin kendi iradesi ile olması nitelikli halin uygulanmasına engel teşkil etmemektedir¹⁸¹.

Benzer düzenleme, Alman CK'da¹⁸² başkasının zor durumundan yararlanarak hırsızlık şeklinde yer almaktadır. Buradaki zor durum anlamındaki çaresizlik, bir kişinin somut tehlikelere karşı kendi gücüyle kendisini koruyamayacak durumunda olmasıdır. Uyku hali her durumda tereddütsüz şekilde buraya dahil edilemez. Yine yaşlılık hali, tek başına çaresizlik oluşturmaz. Kişinin içinde bulunduğu zor duruma kendi kusuru ile sebep olmaması yahut uzun süreli olması bir ön koşul değildir. Kişinin içine düştüğü bu durumun nedeni önemli değildir¹⁸³. Fail tarafından kaza gibi başka nedenlerle de ortaya çıkmış olabilir. Kişinin zor durumda olması, failin hırsızlık için bu durumu fırsat olarak kullanması anlamına gelir¹⁸⁴.

Fail ile mağdur arasındaki ilişki bakımından özellik arz eden bir diğer husus, malvarlığına karşı suçlarda düzenlenen şahsi cezasızlık ya da cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplerdir. Şahsi cezasızlık sebepleri, suçun işlenmesi sırasında mevcut olan ve failin cezalandırılmasına engel teşkil eden sebepler olup, tipiklik, hukuka aykırılık ve kusur dışında yer almaktadır¹⁸⁵.

gözetim ve denetim olanağı bulunmadığından, eyleminin TCK'nın 141/1 maddesine uyan suçu oluşturduğu gözetilmeden, yazılı şekilde aynı Kanunun 142/2-b maddesi uyarınca hüküm kurulması..." Y. 2. CD, E.2013/22025, K.2014/14508, 26.05.2014. Benzer yönde bkz. Y. 6. CD, E.2012/1329, K.2014/12228, 12.06.2014, (<https://legalbank.net>). Bununla birlikte mağdurun uyuduğu esnada üzerindeki bel çantasının alınmasında bu nitelikli halin uygulanması gerektiği hakkında bkz. "Samım suç tarihinde, bankta uyumakta olan müşterinin bel çantasını çaldığının anlaşılması karşısında; eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 142/2-a-b maddesindeki suçu oluşturduğu gözetilmeden aynı kanunun 141. maddesi ile hüküm kurulması..." Y. 13. CD, E.2014/18368, K.2015/1073, 20.01.2015, (<https://legalbank.net>).

¹⁸⁰ Eker, 148. Uyku halinin kişinin elinde olmayan ve haricen içinde bulunduğu bir durum olmaması nedeniyle bu kapsamda değerlendirilemeyeceği şeklindeki karşı görüş için bkz. Nacak, 119.

¹⁸¹ Uçar, 23; Özbek, Doğan ve Bacaksız, 622; Tezcan, Erdem ve Önok, 760; Şeyhanlioğlu, 106.

¹⁸² Alman CK § 243, I, 6.

¹⁸³ Heger, § 242, 21.

¹⁸⁴ Heger, § 242, 22.

¹⁸⁵ Elif Bekar, *Objektif Cezalandırılabilme Koşulları ve Bu Koşullar Bağlamında Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Suçlar* (İstanbul: On İki Levha Yay., 2017), 111 vd.

TCK m.167/1'e göre, "Yağma ve nitelikli yağma hariç, bu bölümde yer alan suçların; a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin, b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın, c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin, zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz". Hırsızlık suçu, bu bölümde yer alan suçlardan olduğu için bu şahsi cezasızlık sebebi, hırsızlık suçu bakımından uygulama alanı bulacaktır.

İzlenen suç politikası nedeniyle aralarında belirli akrabalık ilişkisi bulunan kişiler hakkında birbirlerinin malvarlığına karşı işledikleri suçlardan dolayı ceza sorumluluğu doğmayacaktır¹⁸⁶.

TCK m.167/1-a'ya göre hırsızlık suçu, haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin zararına olarak işlenmesi halinde ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz. Buradan suçun işlendiği zaman, fail ile mağdur arasında TMK uyarınca mahkeme tarafından ayrılık kararı verilmemiş olmasının gerektiği anlaşılmalıdır¹⁸⁷. Haklarında ayrılık kararı verilmemiş ve aralarında evlilik bağı bulunan kişiler, TMK uyarınca gerçekleştirilen resmi nikah ile yapılan evliliğidir. Suçun işlendiği anda bu bağıın olması aranmakta olup, suç işlendikten sonra bu bağıın kalkması ve haklarında ayrılık kararının verilmiş olması şahsi cezasızlıktan yararlanmayı etkilemeyecektir. Diğer yandan resmi nikah olmaksızın birlikte yaşayan insanlar yahut dini nikah yapan kişiler şahsi cezasızlık sebebinden yararlanamazlar¹⁸⁸.

TCK m.167/1-b'ye göre hırsızlığın üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın zararına olarak işlenmesi halinde ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz. Buna göre, üstsoylar örneğın, anne, baba, büyükanne, büyükbaba ile altsoylar örneğın, çocuk, torun ve aralarında evlatlık bağı bulunanlar şahsi cezasızlık

¹⁸⁶ Bkz. Madde gerekçesi.

¹⁸⁷ TMK m.197'de belirtilen hallerde mahkeme kararı olmasa dahi eşlerin ayrı yaşama hakkı vardır. Haklarında mahkeme kararı olmaksızın bu hüküm uyarınca ayrı yaşayan kişiler arasında işlenen hırsızlık suçu bakımından şahsi cezasızlık sebebinin uygulanıp uygulanmayacağı değerlendirilmelidir. Kanun koyucu, şahsi cezasızlıktan yararlanabilmek için TCK m.167/1'de hırsızlık suçunun haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin zararına işlenmesini aradığından, burada da ayrılık kararı verilmemiş olmasından hareketle şahsi cezasızlık sebebinin uygulanabilir olduğu söylenebilir. Aksi yorum, kanunilik ilkesinin ihlali anlamına gelecektir.

¹⁸⁸ Tezcan, Erdem ve Önok, 950, 951.

sebebinden yararlanmaktadır. Bu bağlamda evlilik birliğinin sona ermesinden sonra kayın hısımlarına karşı işlenen hırsızlık suçunda şahsi cezasızlık sebebinin uygulanabilirliği tartışmalıdır. TMK m.18/2, “*Kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle ortadan kalkmaz*” şeklinde bir düzenlemeye yer vermiştir. Evlilik birliğinin sona ermesinden sonra kayın hısımlarına karşı işlenen hırsızlık suçunda madde metninde aksi bir duruma yer verilmediği için şahsi cezasızlık sebebinin uygulanacağı ileri sürülmektedir¹⁸⁹. Aksi görüşe göre ise, TMK’da yer alan kayın hısımlığının ortadan kalkmayacağına ilişkin bu düzenleme evlenme yasağı ve miras hukuku ile ilgili olduğundan şahsi cezasızlık sebebi uygulanmayacaktır¹⁹⁰. Evlilik birliğinin sona ermesinden sonra eşler arasında işlenen hırsızlık suçunda bu şahsi cezasızlık sebebi uygulanamayacaktır. Ancak bu ihtimalde kayın hısımlığının ortadan kalkmaması gerekçesi ile kayın hısımlığı bakımından şahsi cezasızlık sebebinin uygulanması çelişki yaratır mahiyettedir. Kanunilik ilkesi gereği, hükümde bu hususa açıklık getirir şekilde düzenleme yapılması yerinde olacaktır.

Son olarak TCK m.167/1-c’ye göre, hırsızlık aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin zararına olarak işlenirse şahsi cezasızlık sebebi uygulanacaktır. Bunun için suçun işlendiği zaman kardeşlerin aynı konutta birlikte yaşıyor olmaları aranmakta olup, sadece fiilin işlendiği an ile sınırlı

¹⁸⁹ “...*Medeni Kanun’un 18/2. maddesindeki "kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle ortadan kalkmaz" hükmünün TCK açısından uygulanamayacağına dair herhangi bir kanuni düzenlemenin olmaması karşısında, kayın hısımlığı ilişkisi, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesi ile ortadan kalkmayacağından, suç tarihinde sanığın eski eşinin babasına karşı işlediği mala zarar verme suçu yönünden TCK’nın 167. maddesinin uygulanmasının gözetilmemesi...*” Y. 23. CD, E.2015/19519, K.2016/10613, 12.12.2006, (<http://www.kazanci.com>).

¹⁹⁰ “...*Şikayetçi ...’un kızı olan ... ile sanığın suç tarihinden önce boşandıkları Türk Medeni Kanunu’nun 18 maddesindeki "Eşlerden biri ile diğer eşin kan hısımları, aynı tür ve dereceden kayın hısımları olur. Kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle ortadan kalkmaz."* hükmünün evlenme yasağı ve miras hukuku açısından uygulandığı Türk Ceza Kanunu açısından uygulamasının olmadığı gözetilmeden boşandıktan sonra eski eşler arasında bile uygulaması olmayan TCK’nın 167/1 maddesinin eski kayınbabası hakkında uygulanmaya devam edeceğinin kabulünün Ceza Kanununun uygulanmasına, yorumlarına ve hakkaniyete aykırı olacağı anlaşıldığından sanık hakkında mahkumiyeti yerine yazılı şekilde TCK’nın 167/1-b maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına dair hüküm kurulması...” Y. 15. CD, E.2016/1333, K.2016/5921, 07.09.2016, (<https://legalbank.net>).

olarak bir arada bulunmaları yahut aynı iş yerinde çalışıyor olmaları halinde bu şahsi cezasızlık sebebi uygulanmayacaktır¹⁹¹.

Cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplerde ise, verilecek cezada indirim yapılmaktadır. TCK m.167/2; “*Bu suçların, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak işlenmesi halinde; ilgili akraba hakkında şikâyet üzerine verilecek ceza, yarısı oranında indirilir*” şeklindedir. Cezasızlık hali olarak değil, cezada belirtilen oranda indirim yapılmasını öngören bu düzenleme, hırsızlık suçunun haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak işlenmesi halinde uygulanacaktır.

SONUÇ

Hırsızlık suçu ile korunan hukuki değer zilyetlik veya mülkiyet ya da hem zilyetlik hem de mülkiyet olduğu ileri sürülmektedir. Bunun yanı sıra korunan hukuki değer mülkiyet olmayıp, “mülkiyet hakkından doğan tasarruf imkânı” yahut mülkiyetin yanı sıra “doğrudan (dolaysız) hâkimiyet, el altında tutma, elde bulundurma (Gewahrsam)” olduğunu da ileri süren görüşler mevcuttur.

TCK m.141’de yer verilen “*zilyedinin rızası olmadan...*” ibaresi, suçla korunan hukuki değer zilyetlik olduğuna işaret etse dahi aynı maddede “*başkasına ait taşınır mal*” ifadesine de yer verilmektedir. Başkasına ait olma kavramının belirlenmesinde özel hukuk hükümlerine müracaat edilmelidir. Özel hukuk hükümlerine göre mülkiyet kime ait ise suça konu taşınır mal da ona ait olacaktır.

Türk öğretisindeki açıklamalara baktığımızda maddede yer alan zilyetlik kavramının, çoğunlukla doğrudan zilyetlik şeklinde anlaşıldığını ve malikin taşınır rızası ile başkasına verdiği hallerde onun dolaylı zilyetliğinin esasında devam ettiği hususunun ihmal edildiğini görmekteyiz. Alman öğretisinde de mesele genellikle doğrudan (dolaysız) hâkimiyet (Gewahrsam) kavramı üzerinden ele alınmakta ve doğrudan hâkimiyet ile zilyetliğin farklı olduğu; dolaylı zilyedin zilyet olmakla beraber doğrudan hâkimiyet sahibi olmadığı

¹⁹¹ Tezcan, Erdem ve Önok, 951.

ifade edilmektedir. Zira Alman CK § 242’de zilyet kavramına yer vermeksizin taşınırın bir başkasından alınması (wegnehmen) unsuruna yer verilmiş, böylece suçun malike ve muhafaza eden kimseye karşı işlendiği kabul edilmiştir. TCK m.141’de ise, durum farklıdır. Zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır malın bulunduğu yerden alınması unsuru aranmış olduğundan hırsızlık suçu ile hem doğrudan ve dolaylı zilyetliğin hem de mülkiyet hakkının korunduğunu kabul etmek daha isabetli olacaktır. Böylece gerek mülkiyet hakkından doğan tasarruf imkânı gerekse doğrudan (dolaysız) hâkimiyet de kapsam dahilindedir.

Hırsızlık suçunun başkasına ait taşınır mal hakkında işlenebileceği dikkate alındığında, malik tarafından bu suçun işlenemeyeceği kabul edilmelidir. Örneğin, mülkiyeti saklı tutma kaydıyla satışta mülkiyet bedelin tamamının ödenmesi anına kadar satıcıya ait olduğundan taşınır mal, zilyedinin rızasına aykırı olarak malik tarafından alınsa dahi başkasına ait bir mal olmadığı için hırsızlık suçu oluşmayacaktır.

Muhafaza edilmek üzere başkasına resmen teslim olunan rehinli veya hacizli yahut herhangi bir nedenle el konulmuş olan taşınır malın, bu kişinin elinden malın sahibi tarafından rızası dışında alınması halinde ise suç işlenmiş sayılacaktır. Hem TCK m.290’un hem de m.144/1-a’nın korunan hukuki değer zilyetlik olduğu görüşüne dayanak oluşturduğu ileri sürülmektedir. Ancak TCK m.144/1-a bakımından kişi, söz konusu taşınırın tek başına maliki değildir. Örneğin, paylı mülkiyette kişinin kendi payını aşan kısım bakımından hak sahibi olduğu söylenemez. Paydaş ya da elbirliği ile malik olunan mal üzerinde hak sahibi olan diğer kişi ya da kişiler mevcuttur. Bu nedenle mülkiyetin korunmadığı sonucuna ulaşılamayacaktır.

TCK m.290/2’ye göre ise, rehinli veya hacizli ya da herhangi bir nedenle el konulmuş olan taşınır malın, sahibi tarafından zilyedinden rızası dışında alınması halinde verilecek cezada indirim uygulanacağı belirtilmektedir. Ancak bu düzenlemede belirtilen hallerde malikin yetkisinin sınırlandığını görmekteyiz. TCK m.141’in kapsamına giren hallerde, malikin yetkisi sınırlandırılmış değildir. TCK m.290/2’de zikredilen rehni, kişinin zilyet olması nedeniyle TMK m.939 vd. hükümlerine göre kurulan teslim bağli taşınır rehni olarak anlamak gerekmektedir. TCK m.290/2’de yer almayan intifa, kira, ödünç gibi hallerin de madde metnine eklenmesi yahut genel bir ifadeyle kapsam dahiline alınması yerinde olacaktır. TCK m.290 bakımından malikin fail olabilmesinin, mülkiyet hakkının bahsettiği kullanımlardan sınırsız şekilde yararlanamıyor olmasından kaynaklı olduğunu söyleyebiliriz.

Bahsedilen hallerin bazılarında tasarruf yetkisi mevcut olmakla birlikte bazılarında sınırlandırılmıştır. Sonuç olarak mülkiyet hakkının bahsettiği kullanım veya tasarruf yetkisinin sınırlandırıldığı durumlarda malikin fail olarak sorumluluğu söz konusu olabilecektir.

Bununla birlikte haksız zilyetten taşınır malın rızası dışında alınması, hırsıza karşı hırsızlık suçunun oluşup oluşmadığı değerlendirilmelidir. Hırsız, taşınır malı alarak hâkimiyetine soktuğu anda söz konusu taşınır mala malik sıfatıyla haksız zilyet olacaktır. Hırsızın da elinden rızası dışında başkasının bu taşınır malı alması halinde ikisi de kötü niyetli zilyet olduğundan taşınır davasını ilk hırsızlık fiilini işleyen kişi, son zilyede karşı açamayacaktır.

Haksız zilyetten taşınır malı alan ikinci haksız zilyet bakımından taşınır malın “zilyedinin rızası olmadan” alması şeklinde Kanun’da ifade edilen tipiklik gerçekleşmiş olmayacaktır. Çünkü taşınır kendisinden alınan kimse de haksız zilyet olduğundan ona karşı hırsızlık suçunun işlenmesi söz konusu değildir. Hırsızlık sonucu aldığı taşınır malı haksız şekilde elinde tutan kimseye karşı işlenen fiilin hırsızlık suçu olduğunu söylemek ve onu ceza hukuku düzenlemeleri ile koruyacak şekilde yorum yapmak isabetli değildir. Bu ihtimalde malikin eşya üzerindeki zilyetliği ilk hırsız tarafından sona erdirilmiştir, fakat onun mülkiyet hakkı devam ettiği için önceki hırsızdan taşınırını yine haksız surette edinen sonraki zilyedin de malike karşı hırsızlık suçunu işlediğini kabul etmek gerekir.

Malik eşyayı rızası ile (kendi dolaylı zilyetliğini devam ettireceği beklentisiyle) bir kimseye vermiş ve bu kimse de yine rızası ile taşınırın zilyetliğini başkasına devretmişse (rıza zincirinde kopukluk olmadığı sürece bu devir silsilesi devam edebilir), taşınır mal başkası tarafından dolaysız zilyedin elinden rızası dışında alındığı takdirde hırsızlık suçunda aranan tipiklik de gerçekleşir. Bu durumda hem dolaysız zilyede hem de dolaylı zilyetliği devam eden malike karşı hırsızlık suçu işlenmiş olur. Hırsızlık, haksız zilyede karşı değil, hukuka uygun şekilde elinde tutan ferî ya da asli doğrudan zilyede karşı işlenmiş ise, ceza hukuku sorumluluğu söz konusu olacaktır.

Hırsızlık suçunun konusu, başkasına ait taşınır bir maldır. Mal kavramının kısaca maddi bir varlığa sahip, üzerinde hâkimiyet kurulmaya elverişli, insan dışı varlık olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda taşınır mal hakkında ekonomik değer taşıma ölçütünün aranıp aranmayacağı değerlendirilmelidir. Sadece manevi değeri olan mektuplar, kâğıt parçaları

çalınırsa yine hırsızlık suçu gerçekleşmiş olacaktır. Mülkiyeti saklı tutma kaydıyla satılan eşyalar, satıcı bakımından başkasına ait değildir. Keza geciktirici koşul altında devredilen eşyalar da satıcı bakımından başkasına ait değildir. Paylı veya elbirliği mülkiyetindeki eşyalar, sadece faile ait olmadığından başkasına aittir.

Hırsızlık suçunda fail, taşınır malı bulunduğu yerden alan kişidir. Taşınır malın maliki ile zilyedinin farklı kişiler olması halinde malik olan kişinin, suçun faili olup olamayacağı hususu tartışmalıdır. Malik olan kişinin, zilyetliğini başkasına devretmiş olduğu taşınır malı, doğrudan zilyedinin rızası olmaksızın alması halinde hırsızlık suçunun oluşup oluşmayacağı bu suç ile korunan hukuki değer ile yakından ilişkilidir. Bu suç ile korunan hukuki değer hem zilyetlik hem de mülkiyet olduğundan malik, taşınır malı doğrudan zilyetten rızası dışında almış olsa dahi fail olarak sorumlu tutulamayacaktır. Suçun kanuni tanımında belirtilen suçun konusunun başkasına ait taşınır mal olmasından hareketle malikin fail olamayacağı söylenebilecektir.

Korunan hukuki değer hem mülkiyet hem de zilyetlik olarak kabul edilmesi halinde malik ve doğrudan zilyetliğindeki mal alınan kişi ise mağdurdur. Son olarak zilyet yardımcısı olan kişilerin suçun mağduru olup olamayacağı hususu değerlendirilmelidir. Zilyet yardımcısı bağlı olduğu kişinin hakimiyetinde olduğu eşyayı işe ait araç gereç olarak kullanmaktadır, onun eşyaya zilyet olma iradesi yoktur. Zilyet yardımcısı, eşyanın zilyedi sayılmaz, fiili hakimiyet kendisine bağlı olan kimse eşyanın doğrudan zilyedir. Dolayısıyla zilyet yardımcısı mağdur olamaz; fiili hakimiyet kendisine bağlı olan kimse, hırsızlık suçunun mağduru olabilir.

Suçta konu eşyayı alan kişi, zilyedinin rızası ile almış ise, bu durumda hırsızlık suçunun mevcut olduğu söylenemez. Nitekim kendisine ödünç verilen eşya üzerinde tasarrufta bulunan kişinin, güveni kötüye kullanma suçundan sorumluluğu söz konusu olabilecek iken, bu eşyayı alan kişi bakımından hırsızlık suçundan sorumluluk doğmayacaktır. Eşya ile kişi arasındaki ilişki, temas veya tesadüf gibi kısa süreli olarak gerçekleşmişse zilyetliği sağlayacak fiili hakimiyet oluşmamıştır.

KAYNAKÇA

- Ağbaba, Fatih. *Tüm Yönleriyle Hırsızlık Suçu*. Ankara: Bilge Yay., 2022.
- Akalın, Adnan. *İslam Ceza Hukukunda Hırsızlık Suçu ve Çalınan Mal ile İlgili İhtilaflar*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri (İslam Hukuku) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara: 2006.
- Akipek, Jale G. ve Turgut Akıntürk. *Eşya Hukuku*. İstanbul: Beta Yay., 2009.
- Artuç, Mustafa. *Malvarlığına Karşı Suçlar*. Ankara: Kartal Yay., 2007.
- Artuk, M. Emin, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yay., 2022.
- Bakıcı, Sedat ve Gürsel Yalvaç. *5237 sayılı Yasa Kapsamında Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yay., 2008.
- Balcı, Fidan ve Seyithan Öztürk. *Hırsızlık, Karşılıksız Yararlanma ve Yağma Suçları*. Ankara: Adalet Yay., 2017.
- Bekar, Elif. *Objektif Cezalandırılabilirlik Koşulları ve Bu Koşullar Bağlamında Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Suçlar*. İstanbul: On İki Levha Yay., 2017.
- Binici, Murat. *5237 sayılı TCK'da Hırsızlık Suçu*. Bilecik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Bilecik: 2010.
- Bosch, Nikolaus. *Schönke/Schröder StGB Kommentar*, München: C. H. Beck Press, 2019.
- Centel, Nur, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut. *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*. İstanbul: Beta Yay., 2021.
- Çağlayan, M. Muhtar. *En Son Değişiklikleri İle Birlikte Gerekçeli, Açıklamalı ve İttihatlı Türk Ceza Kanunu*. Ankara: Yetkin Yay., 1970.
- Dalgıç, Numan. *Türk Ceza Kanunu'nda Bir Nitelikli Hal Olarak Suçun "Bir Hukuki İlişkiye Dayanan Alacağı Tahsili Amacıyla" İşlenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. 2022.
- Donay, Süheyl. *Türk Ceza Kanunu Şerhi*. İstanbul: Beta Yay., 2007.
- Dölling, Dieter, Gunnar Duttge, Stefan König and Dieter Rössner, *Nomos Kommentar*. Baden-Baden: Nomos Press, 2022.
- Dönmezer, Sulhi. *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler*. İstanbul: Beta, 1995.
- Dursun, Selman. "Emniyeti Suistimal Suçu." *İÜHFİM*, C.LVII, S.1-2 (1999): 7-8.
- Ediş, Ege. *Hırsızlık Suçu*. Ankara: Yetkin Yay., 2021.

- Eisele, Jörg. *Strafrecht Besonderer Teil II*. Stuttgart: Kohlhammer Press, 2021.
- Eker, Hüseyin. *Hırsızlık Suçları*. Ankara: Adalet Yay., 2014.
- Ekinci, Mustafa ve Sinan Esen. *Açıklamalı ve İçtihatlı Sahtecilik, Hırsızlık, Gasp, Dolandırıcılık, Emniyeti Suistimal, Bilişim Alanında Suçlar ile Müşterek Hükümler*, Ankara: Adalet Yay., 2003.
- Erem, Faruk. *TCK Şerhi Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yay., 1993.
- Erem, Faruk ve Nevzat Toroslu. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Sevinç Matbaacılık, 1978.
- Erem, Faruk, Ahmet Danışman ve Mehmet Emin Artuk. *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yay., 1997.
- Ergüne, Mehmet Serkan. *Taşınır Mülkiyeti*. İstanbul: On İki Levha Yay., 2017.
- Fischer, Thomas. *Strafgesetzbuch*. München: C. H. Beck Press, 2022.
- Gökcan, Hasan Tahsin ve Mustafa Artuç. *Türk Ceza Kanunu Şerhi*. Ankara, Adalet Yay., 2021.
- Gökçen, Ahmet, Selim Erdin ve Büşra Şenerdoğan. “Hırsızlık Suçu (m.141).” *Malvarlığına Karşı Suçlar (m.141-169)*. Ankara: Adalet Yay., 2018.
- Gönül, Aykut. *Hırsızlık Suçu*. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku, Yüksek Lisans Tezi. Yalova, 2019.
- Gözübüyük, Abdullah Pulat. *Alman, Fransız, İsviçre ve İtalyan Ceza Kanunları ile Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Açıklaması*. Ankara: Kazancı Yay., 1981.
- Gündüz, Remzi. *Türk Ceza Kanununda Malvarlığına Karşı Suçlar*. Ankara: Bilge Yay., 2017.
- Hafizoğulları, Zeki ve Muharrem Özen. “Hırsızlık.” *GÜHFD*, C.XII, S.1-2 (2008): 775-776.
- Hafizoğulları, Zeki ve Muharrem Özen. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Kişilere Karşı Suçlar. Ankara: Us-a Yay., 2010.
- Heger, Martin. *Lackner/Kühl/Heger StGB Kommentar*. München: C. H. Beck, 2023.
- Hilgendorf, Eric and Brian Valerius. *Strafrecht Besonderer Teil II*. München: C. H. Beck Press, 2021.
- Kamışlı, Gani. *Yargıtay Kararları Çerçevesinde Hırsızlık Suçu*. Ankara: Seçkin Yay., 2017.
- Kılıç, Ahmet. “5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 142/2-a’daki Kişinin Ölümüne İlişkin Nitelikli Halin Değerlendirilmesi.” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.26, S.1 (2020): 147.

- Kindhäuser, Urs and Martin Böse. *Strafrecht Besonderer Teil II*. Baden-Baden: Nomos Press, 2021.
- Koca, Mahmut. *Yağma Cürümleri*. Ankara: Seçkin Yay., 2003.
- Koca, Mahmut ve İlhan Üzülmez. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yay., 2022.
- Koç, Orçun. *Hırsızlık Suçu*. Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 2019.
- Kökçam, Emine Sümeyye. *Türk Ceza Hukuku ile Mukayeseli Olarak İslam Hukukunda Hırsızlık Suçu*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Malatya, 2018.
- Krey, Volker, Uwe Hellmann and Manfred Heinrich. *Strafrecht Besonderer Teil*, Stuttgart: Kohlhammer Press, 2021.
- Malkoç, İsmail. *5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu (Madde 82-149)*. Ankara: Sözkese Yay., 2013.
- Nacak, Mehmet. *Hırsızlık Suçu*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı Kamu Hukuku, Yüksek Lisans Tezi. İzmir, 2013.
- Nomer, Haluk Nami ve Mehmet Serkan Ergüne. *Eşya Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yay., 2022.
- Noyan, Erdal. *Hırsızlık Suçları*. Ankara: Adalet Yay., 2007.
- Oğuzman M. Kemal, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir. *Eşya Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022.
- Onuş, Abdulhamid. *Eklenti Kavramı ve Buna Bağlı Hukuki Sonuçlar*. İstanbul: On İki Levha Yay., 2018.
- Önder, Ayhan. *Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar*. İstanbul: Filiz Yay., 1994.
- Özbek, Veli Özer. *Yeni Türk Ceza Kanununun Anlamı*. Ankara: Seçkin Yay., 2008.
- Özbek, Veli Özer, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yay., 2020.
- Özen, Mustafa. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yay., 2021.
- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yay., 2021.
- Özütürk, Necat. *Türk Ceza Kanunu Şerhi ve Tatbikatı*. İstanbul: Filiz Yay., 1970.
- Parlar, Ali ve Selda Kutluata. *Uygulamada Hırsızlık Suçları*. Ankara: Bilge Yay., 2018.
- Rengier, Rudolf. *Strafrecht Besonderer Teil I*. München: C. H. Beck Press, 2022.

- Salkaya, Didem, *Hırsızlık Suçu*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Ana Bilim Dalı Kamu Hukuku Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
- Sarıtaş, Erkan. *Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçları (TCK m. 220-221)*. İstanbul: On İki Levha, 2018.
- Sayar, Filiz. *Hırsızlık Suçu ve Yeni Türk Ceza Kanunu*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Kamu Hukuku, Yüksek Lisans Tezi. İzmir, 2008.
- Schmitz, Roland. *Münchener Kommentar Strafgesetzbuch (MüKoStGB)*. München: C. H. Beck Press, 2021.
- Serozan, Rona. *Eşya Hukuku I*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2014.
- Sirmen, Lale. *Eşya Hukuku*. Ankara: Yetkin Yay., 2022.
- Soyaslan, Doğan. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yay., 2020.
- Spendel, Günter. *Strafgesetzbuch Leipziger Kommentar (StGB LK)*. Berlin: De Gruyter Recht Press, 2005.
- Şen, Ersan. "Hırsızlık Suçları." *Ankara Barosu Dergisi*, (2012/3) 326, 327.
- Şensoy, Naci. *Basit Hırsızlık ve Çeşitli Mevsuf Hırsızlıklar*. İstanbul: Nazir Akbasan Yay., 1963.
- Şeyhanlioğlu, Mustafa Emrah. *Hırsızlık Suçu*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku (Ceza Hukuku) Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 2010.
- Taşdemir, Kubilay ve Ramazan Özkepir. *Hırsızlık Suçları*. Ankara: Adil Yay., 1997.
- Taylar, Banu. *Türk Ceza Kanunu'nda Hırsızlık Suçu*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İzmir, 2010.
- Tezcan, Durmuş, Mustafa Ruhan Erdem ve R. Murat Önok. *Ceza Özel Hukuku*. Ankara: Seçkin, 2020.
- Toroslu, Nevzat ve Haluk Toroslu. *Ceza Hukuku Özel Kısım*. Ankara: Savaş, 2021.
- Türkdoğan, Serkan. *5237 Sayılı TCK'da Hırsızlık Suçununun, Elde veya Üstte Taşınan Eşyayı Çekip Almak Suretiyle Ya Da Özel Beceriyle İşlenmesi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hukuk Ana Bilim Dalı Kamu Hukuku Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul, 2008.
- Uçar, Abdullah. *Nitelikli Hırsızlık Suçlarına İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi*. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Ceza Adaleti Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara, 2015.

- Uğurlu, İbrahim Halil. *Hırsızlık Suçu*. Ankara: Adalet Yay., 2010.
- Ünver, Yener. *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*. Ankara: Seçkin Yay., 2003.
- Wittig, Petra. *Beck'scher Online Kommentar zum StGB (BeckOK StGB)*. 2023.
- Yaşar, Osman, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç. *Türk Ceza Kanunu*. Ankara: Adalet, 2014.
- Yazıcıoğlu, Yılmaz. “Hırsızlık Suçunun Malvarlığına Karşı İşlenen Bazı Benzer Suçlardan Ayrımı.” Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, *MÜHFD*, C.19, S.2 (2013) 773.
- Yenidünya, Ahmet Caner. *Yargıtay Kararları Işığında Hırsızlık Suçu (TCK md. 141-147)*. Ankara: Adalet, 2013.
- Yıldız, Ali Kemal. “Hırsızlık Suçu”, *Özel Ceza Hukuku*. İstanbul: On İki Levha Yay., 2018.
- Yurtcan, Erdener. *Yargıtay Kararları Işığında Malvarlığına Karşı Suçlar*. İstanbul: Beta, 2008.
- Zafer, Hamide. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta, 2021.
- İnternet Kaynakları:
<https://legalbank.net>
<https://sozluk.gov.tr/>
<http://www.kazanci.com>